

De Saambinder

KERKELIJK WEEKBLAD DER GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Meditatie

Maria ontmoet Elisabeth

"Mijn ziel maakt groot den Heere"

Lukas 1 :46b

Het is daar een blijde adventsure in de woning van Elisabeth. Er wordt niet alleen gesproken over de komende Verlosser, er wordt zelfs gezongen. Nee, niet door een priester of een profeet, niet door een vooraanstaande burger in Israëel. Het is maar een eenvoudige vrouw die aldaar de harp ter hand neemt en haar adventslied uitzingt. Het is Maria de toekomstige vrouw van Jozef. Hoe ze daartoe komt om in die ure te zingen? Nee, niet uit zichzelf, het is de Heilige Geest, Die het haar geleerd heeft.

De mens is wel een zanger geweest in de staat der rechtheid. Zo had God hem gemaakt. Maar door zijn val is de harp hem uit de handen gevallen. En nooit meer zal hij dus kunnen zingen ter ere Gods. Wel ter ere van zichzelf en als ge aandachtig toelustert hoort ge allerwege zulk een lied op deze aarde. Maar ziet, als nu Gods Geest er aan te pas komt, dan verandert alles.

Ge ziet het bij Maria. Voorheen een gewone maagd net als zovelen. Ze woonde daar vergeten in Nazareth. Maar voor God is ze niet vergeten. Reeds is haar naam in de hemel gespeld, ja, in de eeuwigheid is ze bij name genoemd. En dat in verband met het allergrootste wonder dat op aarde kan gebeuren.

De komst van Gods zoon in het vlees. Eeuwen heeft de Kerk er naar uitgezien, men heeft er van gezongen in donkere dagen. Men heeft gehoopt op hope tegen hoop. En het

scheen alsof God zijn Woord vergeten was. Het bleef donker. Maar daar opeens straalt het licht helderder dan ooit tevoren. Het is in de eenvoudige woning van Maria. Het wonder aller wonderen wordt haar gebodschapt. Zij zal de moeder worden van Christus. Zij zal Hem niet alleen dragen in haar hart.

Zelfs onder het hart zal Hij verborgen zijn. Hij zal met haar verenigd zijn op de meest verborgene wijze. Het betaamt ons hier de schoenen van de voeten te doen. God in het vlees geopenbaard! O, wie kan dat verstaan? Bij Maria is er enkel verwondering, vol overgave heeft ze gesproken: -Zie de dienstmaagd des Heeren; mij geschiede naar uw woord-.

Geen ongeloof dus als bij Zacharias de priester; hier de allergrootste aanbidding van Gods werk. Is dat niet groot? Ja, dit is een wonder van genade. Dit kan vlees en bloed niet leren. En waar zal ze dan met dit wonder naar toe gaan? Er zullen er maar weinigen zijn, die het straks zullen geloven. Zelfs Jozef verstaat het aanvankelijk niet. Het moet ook hem van boven af bekend gemaakt worden. Hier spot de wereld, hier lacht de godsdienst. Maar hier aanbidt de ganse Kerk.

En zo komt Maria bij haar nicht Elisabeth. Ook daar is een wonder gebeurd. In hoge ouderdom is langs de weg van het wonder, de voorloper van Christus aangekondigd. En als leven het leven ontmoet, dan wordt

een ieder dat gewaar. Nee, het leven valt niet te beredeneren, dat moet ervaren, dat moet gevoeld worden. Ook hier betaamt heilige eerbied. Een ontmoeting van Johannes met Christus. En beide nog ongebornen! Vreugde, loutere vreugde.

Kent ge er iets van? Dat trillende, opspringende leven? Nee, nogmaals geen redenering, geen menselijke wijsheid, enkel verwondering! En dat mondt uit in een lied. Waar mijn woorden te arm blijken te zijn, wordt als vanzelf het lied geboren. Verstaat u dat? Geboren, nee geestelijk leven wordt niet gemaakt, het wordt geboren van boven! Maria zingt haar adventszang. Hoort hoe het weergalmt over Juda's gebergte: -Mijn ziel maakt groot den Heere-. Nee, hier geen lied voor de mens, hier is het enkel Gods werk. God is groot, en Hij alleen. Dat lied is mij vreemd door mijn val in Adam. Ja, zelfs is het mij vreemd ook al ben ik onder de waarheid geboren. Het is mij vreemd al heb ik de eerste beginselen der genade geleerd. Het wordt alleen geleerd in de beoefening van een teer adventsleven. Het inwachten van de komst van Christus in mijn leven. U weet,

Inhoud

Meditatie:	
Maria ontmoet Elisabeth	1
Bij de geboorte van een prinses	2
In orde: Hantering en waardering van kerkorde en kerkrecht (4)	3
Afval of verval (2)	4
Boekennieuws	7
Kerknieuws	7
Berichten	10
Predikbeurten	11

DE SAAMBINDER
Kerkelijk weekblad
der Gereformeerde Gemeenten.

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofredacteur: ds. A. Moerkerken.

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:
ds. A. Moerkerken,
Händelstraat 1,
2901 JC Capelle aan den IJssel,
tel. 010-4472388, fax 010-4472263.

Redacteur: ds. G.J. van Aalst.
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105

Kerkelijk nieuws en berichten aan:

redactie-secretaris: C.G. van Es
Ronsseweg 527,
2803 ZJ Gouda,
tel. 0182-571292, fax 0182-533928.

Administratie en betalingen van
abbonementen, adreswijzigingen,
predikbeurten en beroepingswerk aan:

De Saambinder - abonnementen,
Postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599.
Postbankno. voor abonn. gelden: 64327.
email: kbgg@cbgg.nl

Alle advertenties aan:

Administratie van De Saambinder:
J. Honkoop, Jan Willem Frisofof 53,
2517 LA 's-Gravenhage,
tel. 070-3514465, fax 070-3512718.
Postbankno. 256686.
email: saambinder-adv@rdnet.nl

Correspondentie-adres
Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker
1233 Leffingwell Av, N.E.,
Grand Rapids, Michigan,
U.S.A. 49505.

Abonnementsprijs bij vooruitbetaling:

voor Nederland: € 11,- per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober
d.m.v. een acceptgiro)

voor het buitenland:

Luchtpost:
Amerika \$ 56,-, Canada \$ 68,-.

Zeepost:
Amerika \$ 49,-, Canada \$ 59,-.

Advertenties € 0,50,- per mm.

Familieberichten
€ 0,40,- per mm.

Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen uiterlijk donderdag
in bezit van de administratie te zijn.

Rouwadvertenties tot uiterlijk
maandagmorgen 12 uur (telefonisch).

De redactie kan niet aansprakelijk
worden gesteld voor de inhoud van de
advertenties en de ter recensie
aangeboden boeken.

Christus is geboren voor Zijn Kerk.
Dat wonder behoeft niet meer plaats
te vinden. Elk jaar gedenkt Sion dat
wonder. Maar het moet niet alleen
een uiterlijk vertoon worden.

Het moet een persoonlijk zielsdoor-
leven worden. Maria kreeg bezoek
van boven. Hoe groot als het me
niet vreemd is. Bezoek uit de hemel.
Een belofte uit Gods Schathuis! Hoe
worden dan werkzaamheden gebo-
ren naar de komst van die gezegende
Heere Jezus. Uitgangen in het
gebed, uitgangen in het Woord.
Maar ook uitgangen naar het volk!
Maria ging naar haar nicht. Leven
zoekt immers het leven. Niet om
over godsdienst te praten. Dat is de
dood. Leven zoekt hetzelfde leven.
En ge hebt gehoord, dat wordt door-
voeld. O, waar moet u het zoeken?
Zoekt ge het nog in uzelf? In uw
godsdienstigheid?

Of zijn uw uitgangen naar het leven?
Leven zoekt leven, juist in de
adventstijd. Mocht dan ook de
komende tijd dat leven onder ons
gekend worden. Zalig die het mag
beoefenen. Er zal strijd op af komen,
net als bij Maria. Jozef verstond het
niet en wilde haar verlaten. Zo zal
veel u verlaten, als dat leven u niet
vreemd is. Maar als er dan maar
Eén overblijft. De Koning in Zijn
schoonheid. Immers daar zingt
Maria van: -Mijn ziel maakt groot
den Heere-.

En die lofzang klimt uit Sions zalen
tot God op. Daar luistert God mee.
Daar zwijgen zelfs de engelen. Het
is een voorsmaak van wat één-maal
volmaakt zal weerklinken.

-Mijn ziel maakt groot den Heere-.

wijlen ds. E. Velema.

Bij de geboorte van een prinses

Van harte willen we het Kroon-
prinselijk paar gelukwensen met de
geboorte van een gezonde dochter,
prinses Amalia. 'Kerngezond' liet de
Rijksvoorlichtingsdienst weten. We
hopen dat dit zo mag blijven. Er is in
de eerste plaats een mensenkind
geboren, een kind van wie ondanks
het koninklijke bloed geldt: 'in zon-
den ontvangen en geboren en daar-
om aan allerhande ellendigheid, ja
aan de verdoemenis onderworpen.'
Dat wast de koninklijke afkomst niet
af. Ook dit kind moet wederomgebo-
ren worden, wil het in het
Koninkrijk van God ingaan. Een
koninklijk kind wordt alleen een
Koninklijk kind als het door het
geloof Jezus Christus en al Zijn wel-
daden mag worden ingelijfd. Dat
wensen en bidden we, of de Heere
dat aan dit kind uit genade wil
schenken.

Het Deputaatschap bij de Hoge
Overheid van onze gemeenten heeft
namens de kring van onze gemeen-
ten het Koninklijk paar de geluk-
wensen overgebracht. Daarbij is de
hartelijke wens uitgesproken dat de
geboren dochter voorspoedig mag
opgroeien, maar bovenal dat zij mag
delen in de genade en de gunst van
Hem, Die geboren wilde worden in

Betlehem als de Zaligmaker der
wereld. Ook voor onze Koningin zal
de geboorte tot grote blijdschap zijn.
Ook haar willen we in onze geluk-
wensen betrekken. In haar weduw-
schap moge zij het ook als een bij-
zondere zegen ervaren dat er een
troonopvolgster geboren is. Zoals
elke telg van het Oranjehuis zal ook
dit kind onderwerp zijn van bijzon-
dere publieke belangstelling. Daar
zal ze niet aan kunnen ontkomen.
Laten wij haar in de eerste plaats
gedenken in het gebed of de Heere
haar voor Zijn rekening zou willen
nemen voor tijd en eeuwigheid.

Gebed

Wij zijn gewoon het Koninklijk Huis
op te dragen in onze openbare gebe-
den. Dat is een goede zaak. Er zijn
soms mensen die zeggen: Daar moe-
ten we maar mee ophouden, want als
we zien hoe ver het Koninklijk Huis
ook is afgeweken van de normen van
Gods Woord in woorden en daden,
dan is het niet meer betamelijk om
voor hen te bidden. Ik zou willen
zeggen: Dan is het juist van nog gro-
ter belang dat we voor hen bidden.
Ja, het is zelfs goddelijke opdracht.
Niet vanuit een soort romantiek ten
opzichte van het Koninklijk Huis,

waaraan in sommige bladen voeding wordt gegeven, maar vanuit het gegeven dat het Gode belieft ons door hen te regeren. Hoe de koninklijke bevoegdheden in ons democratisch staatsbestel ook zijn ingesnoerd, toch blijft Beatrix onze Koningin. Veel stormen gaan de laatste tijd over haar hoofd. We hoeven die niet te noemen. Daar worden in de regel meer woorden over gesproken, dan er voor gebéden worden.

Verbondenheid

In onze kringen wordt terecht een grote verbondenheid gevoeld met het Huis van Oranje. Die verbondenheid stamt uit het verleden. Uit onze vaderlandse geschiedenis weten we dat Willem van Oranje, de Vader des Vaderlands, de oudste zoon was van Willem van Nassau en Juliana van Stolberg. Juliana was een vrome vrouw, die vaak mét de kinderen bad en nog vaker vóór hen bad. De jonge Willem moest als gevolg van een eis van zijn neef René van Chalon, die in de oorlog was gesneuveld en al zijn bezittingen aan Willem had nagelaten, opgevoed worden aan het hof te Brussel. Aan dat roomse hof wordt Willem gevormd. Toch schrijft deze Willem later aan Sonoy, de commandant van het noordelijk gedeelte van Holland, de zo bekende woorden: 'Wij willen niet nalaten u daarop ten antwoord te geven dat wij aler wij ooit met deze zaak en de bescherming van de christenen en andere verdrukten in deze gewesten begonnen zijn, met de alleroppperste Potentaat der potentaten zulk een vast verbond gesloten hebben, dat wij geheel verzekerd zijn, dat wij en al degenen die hier vast op vertrouwen door Zijn geweldige en machtige hand, ten laatste – al Zijn en onze vijanden ten spijt – nog bevrijd zullen worden...'

Willem van Oranje is van grote betekenis geweest voor ons land. Ook andere nazaten van Willem van Oranje hebben grote invloed gehad op ons volk en op de verbreiding van de protestantse leer. Helaas kan niet van allen in dit opzicht een positieve beoordeling worden gegeven. Hoewel Koning Willem I in 1813 met zijn reglementen voor de vaderlandse kerk wellicht goede bedoelingen had, was de invoering daarvan mede de oorzaak van de Afscheiding in 1834. Er waren er ook onder die

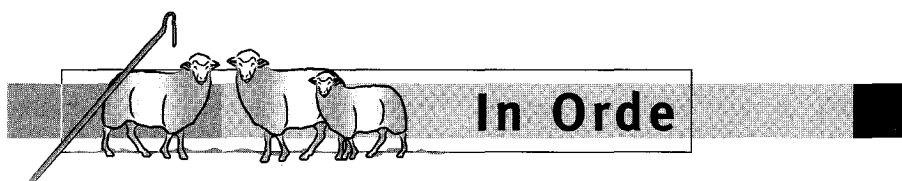
door hun levenswandel oorzaak tot ergernis gegeven hebben.

De enige troost

De jonge prinses zal worden opgevoed door een echtpaar, waarvan de vader de hervormde godsdienst belijdt en de moeder rooms-katholiek is. Bij hun huwelijk hebben ze afgesproken dat hun kinderen protestants zullen worden opgevoed. Willem van Oranje was aanvankelijk luthers opgevoed, werd gevormd aan het roomse hof te Brussel en mocht bij zijn sterven op de vraag van zijn zuster: 'Kunt gij uw ziel overgeven in de handen van Christus Jezus?', met wegzakkende stem zeggen: 'Ja'.

Zou er voor de Heere iets te wonderlijk zijn? Is Zijn arm verkort dat Hij niet zou kunnen verlossen? Zou Hij de jonge prinses niet kunnen geven wat zij nodig heeft om in de enige troost zalig te leven en te sterven? Kan Hij ondanks haar opgroeien in een sfeer die ver verwijderd is van die van het vroegere voorgeslacht haar hart niet vernieuwen? Die enige troost in leven en sterven moge het deel zijn van de jonge prinses. Voor haar moge gelden: 'Des Konings dochter is geheel verheerlijkt inwendig.'

Capelle aan den IJssel,
ds. W. Silfhout

Hantering en waardering van kerkorde en kerkrecht

(4)
De Gereformeerde Gemeenten zijn na 1907 bij de tekst van de toen aanvaarde editie van de D.K.O. gebleven. De algemene overtuiging is dat met wijzigen in de D. K.O. als basisstructuur van het kerkelijke leven de grootst mogelijke voorzichtigheid moet worden betracht. De nummering van de artikelen is dan ook gelijk aan die van de oorspronkelijke D.K.O.

Een nieuwe uitgave van de D.K.O. Sinds de jaren dertig is geen tekstuitgave van de Dordtse Kerkorde meer verschenen. De Generale Synode van 2001 nam het besluit om te komen tot een gecorrigeerde en geautoriseerde heruitgave van de uitgave van 1907. Het Deputaatschap Kerkrecht ontving van de synode de opdracht om een dergelijke handzame uitgave, die bijvoorbeeld op catechisaties kan worden uitgedeeld, in concept gereed te maken. Het Deputaatschap baseert zich daarbij op de oorspronkelijke tekst van de kerkorde, zoals die direct na de Synode van Dordrecht 1618-1619 werd gepubliceerd. De officiële vaststelling van de tekst van de nieu-

we uitgave is uiteraard een taak van de Generale Synode die in 2004 zal bijeenkomen.

Wel besloot de Generale Synode van 2001 reeds dat bij artikel 70 van de D.K.O., dat betrekking heeft op het huwelijk, een voetnoot zal worden aangebracht. Het begrip huwelijk was in 1619 niet voor meer dan één uitleg vatbaar, maar wordt in onze ontkerstende samenleving op onbijbelse wijze in meer dan één zin uitgelegd. In de aantekening bij artikel 70 geeft de synode aan 'het huwelijk te beschouwen als een voor de burgerlijke overheid op Bijbelse gronden gesloten huwelijksverbintenis tussen één man en één vrouw, naar de zin van de instelling voor het leven aangegaan'.

Voornaamste besluiten: uitvoeringsbepalingen en jurisprudentie

In de Gereformeerde Gemeenten was het ds. G.H. Kersten, die als eerste zich inzette voor het verzamelen en uitgeven van door de generale synode vastgestelde bepalingen, die dienden om uitvoering te geven aan de artikelen van de kerkorde. Hij voegde daar uitspraken aan toe over bepaalde concrete vraagstukken, die

later licht kunnen werpen op situaties die zich nieuw aandienen (jurisprudentie). Het geheel publiceerde hij voor het eerst in 1937 onder de titel *Voor naamste besluiten*. In 1948 verscheen een tweede, gewijzigde druk.

Het uitgeven van een dergelijk steeds opnieuw bijgewerkt besluitenboekje in opdracht van de synode kwam uiteraard met een zekere regelmaat terug. De uitgave won aan betekenis naarmate de Acta van de synode in omvang toenamen. Dat was vooral het geval sinds de jaren zestig, toen de voortgaande ontkerstening de noodzaak met zich meebracht om op allerlei terreinen deputaatschappen in te stellen om beter gestalte te kunnen geven aan de verantwoordelijkheid, die we in bijbels licht voor elkaar en voor de naaste dichtbij en veraf hebben. Tekenend voor deze ontwikkeling was bijvoorbeeld de instelling van het deputaatschap Algemene Diaconale Zaken (A.D.Z.). Daarmee won de besluitvorming van de Generale Synode sterk aan omvang en betekenis. In 1965 werd de publicatie van de *Voor-*

naamste Besluiten verzorgd door ds. L. Rijksen en ds. K. de Gier. In 1983 droegen ds. K. de Gier en ouderling H. de Deugd voor een nieuwe uitgave zorg. In 2001 verscheen een herziene uitgave met een nieuwe indeling, die de voornaamste besluiten weergaf tot en met de Generale Synode van 1998 en verzorgd werd door de Sectie kerkelijke Administratie van het Deputaatschap Algemene Kerkelijke Zaken. Hoewel in de verschillende edities van dit boekje de uitvoeringsbepalingen of de algemene regelgeving van de synoden zondermeer overheersen, komen er af en toe uitspraken in voor over een bepaald concreet geval (casus). Het onderscheid tussen de ene en de andere categorie besluiten is niet aangegeven en moet door de lezer zelf worden vastgesteld. Dat geldt overigens ook voor de besluitenlijsten, die sinds 1992 de toegankelijkheid van de omvangrijke acta aanzienlijk hebben verbeterd.

(wordt vervolgd)

Boskoop, ds. M. Golverdingen.

Afval of verval?

(2)

Beperkt citeren

De vorige keer hebben we gezien hoe dhr. Van der Zwaag afweek van de eenvoud van onze Heidelbergse Catechismus als het gaat over het *kennen* van onze ellendestaat. Dit keer willen we ons bezinnen op het tweede deel, waarin het gaat over de verkondiging van vrije genade. Dit is het deel waarin bijzonder veel citaten staan. In de inleiding was gezegd dat we een theologisch en historisch overzicht zouden krijgen door een studie naar tal van theologen en 'oude schrijvers' (reformatoren, nadere reformatoren, puriteinen). Oppervlakkig bezien is er echt studie verricht, zoals in de inleiding beloofd. Wanneer echter zorgvuldiger onderaan de bladzijden gekeken wordt (waar de herkomst van de citaten is weergegeven), valt op dat bepaalde 'oude schrijvers' veel worden geciteerd, en andere juist (bijna) in het geheel niet. De 'top' in het citeren zijn Boston, de Erskines,

Owen, Spurgeon, Brakel, Comrie. In dit rijtje spannen de Erskines de kroon. Een enkele keer komen Hellenbroek en Smytegelt voor (van beide is twee keer een citaat gegeven). Anderen worden node gemist, bijvoorbeeld P. van Mastrigt, die in een dogmatiek uit de 18e eeuw vrijwel alle onderwerpen die in dit boek behandeld worden, ordelijk en dogmatisch op een rij heeft gezet. Waar zijn Beukelman, Petrus van der Hagen, Tuinman...? Op zich is het natuurlijk niet erg om je te richten op de Engelstalige wereld, maar zég dat dan. Nu wordt de gedachte gewekt dat we een theologisch overzicht krijgen over het 'geheel' van reformatie en nadere reformatie. Dit blijkt echter niet het geval te zijn! De auteur heeft slechts een klein en beperkt deel als bron genomen. Wat je dan zou verwachten is een verantwoording van deze keuze. Ieder wetenschappelijk werk geeft een verantwoording voor de gevolgde methode. Maar die ontbreekt helaas.

Selectief citeren

Wanneer we letten op wat wél geciteerd is, valt op dat er heel beperkt gebruik is gemaakt van beschikbare bronnen. Een van de opvallende zaken is bijvoorbeeld dat slechts één boekje van Durham is gebruikt. Van Owen is bijna alleen het in het Nederlands vertaalde boek *Bij U is vergeving* aangehaald. Hier en daar worden ook enkele plaatsen aangehaald uit het enorme werk dat Owen heeft achtergelaten. Achter in het boek van Van der Zwaag staan verschillende verwijzingen naar de Erskines. Verwezen wordt naar onder andere de bekende 16 delen, waarvan het aantal inmiddels reeds groter is, van al hun werken, in het Nederlands vertaald. In werkelijkheid is er een flinke selectie gemaakt uit de preken en binnen die preken/verhandelingen (die soms tientallen pagina's lang zijn) is hier en daar een greep gedaan. Ik heb alle citaten die uit deze delen zijn genomen op een rij gezet en nagekeken en kan tot geen andere conclusie komen dan deze zeer selectief zijn gekozen. Daarbij komt dat, wanneer bijvoorbeeld 40 keer uit eenzelfde preek uit deel 3 van de gebruikte 16 delen wordt geciteerd, deze citaten niet ordelijk op een rij staan, maar verstrooid door het boek voorkomen. Soms zit de schrijver in het begin van de preek, dan aan het eind, dan weer middenin enzovoorts. En opnieuw: zonder enige verantwoording waarom nu juist deze stukjes uit heel lange preken zijn genomen. Deze wijze van gebruik van oudvaders is uitermate selectief, wanneer het citaat iets anders weergeeft dan door de oudvaders in zijn verband zelf bedoeld! Ik wil dit duidelijk maken met een enkel voorbeeld van onzorgvuldig citeren.

Onzorgvuldig citeren

Th. Avinck

Th. Avinck heeft een aantal verhandelingen geschreven over enkele schriftuurplaatsen. Eén keer wordt uit de tweede verhandeling geciteerd die gaat over de tekst: "En Hij zeide: Daarom heb Ik u gezegd, dat niemand tot Mij komen kan, tenzij dat het hem gegeven zij van Mijn Vader" (Joh. 6:65). In deze preek benadrukt Avinck het soevereine eenzijdige Godswerk. Hij schrijft dat de zondaar dodelijk onmachtig is en daarom niet komen kan. Hij is boos vij-

andig, en daarom wil hij niet komen, hoe ernstig en welmenend hij ook geroepen wordt. Even verder schrijft Avinck dat vóór de val Adam het vermogen had om te geloven. Hij kon alle waarheid die hem door God voorgesteld werd omhelzen. Hij was bekwaam om die aan te nemen, maar na de val heeft hij dat vermogen verloren. De mens is geheel onmachtig om te kunnen geloven. Christus schrijft het tot Hem komen van de zondaar aan de Vader toe. Het geschiedt wanneer de Heere, in en door de inwendige roeping, de zondaar van dood levend maakt, en hem de hebbelijkheid des geloofs instort, waardoor hij wederom een vermogen ontvangt om te kunnen geloven. Tot zover Th. Avinck. Dit vinden we niet terug bij Van der Zwaag. In plaats daarvan heeft hij uit deze preek aangehaald: De Goddelijke beloften zijn uiterlijke verklaringen of bekendmakingen van Gods wil en geneigdheid tot ellendige en behoeftige zondaren om hun het goede, hetwelk hun in het Evangelie, ter geloofsomhelzing wordt voorgesteld, te geven. Is dit nog eerlijk? Verder krijgt de gehele preek geen aandacht! Is dit zorvuldig? Zijn dit accenten zoals Avinck die bedoelt?

Justus Vermeer

In het tweede deel komt ook één keer Justus Vermeer voor en wel met een citaat uit de preek over de 7e zondag van de Heidelbergse Catechismus. Van der Zwaag citeert, na gezegd te hebben dat het geloof niet meer is dan het antwoord op het aanbod van genade: "Dit is de wezenlijkste daad des geloofs, namelijk: God biedt Zijn Zoon en Christus biedt Zichzelf in al Zijn gepaste volheden en heerlijkheden aan een zeer ellendige, vuile, zondige en verloren ziel in zichzelf aan, en dat enkel uit vrije genade om niet." Zegt Vermeer nu dat het geloof niet meer is dan een antwoord op het aanbod van genade? Men leze heel de preek! Vermeer heeft gewezen op het verschil in geloof (historisch-, wonder-, tijd- en waar geloof). Hij heeft gewezen op het oprecht geloof van Gods kinderen, de uitverkorenen. En dat geschonken geloof kent verschillende oefeningen, onder meer de geciteerde. Wat Vermeer hier dus zegt, geldt *Gods kinderen*. Wat de auteur doet, en niet alleen hier, is datgene wat oude schrijvers met het oog op

Gods kinderen schrijven, verbreden tot alle hoorders. Hier is niet alleen een citaat uit zijn verband gehaald, maar wordt de kostelijke preek van Vermeer gebruikt voor de ideeën van Van der Zwaag.

Boston en Brakel

Hetzelfde gebeurt met Boston en Brakel. Boston wordt bijvoorbeeld vanuit zijn verhandeling over het Verbond der genade wel geciteerd als het gaat over de prediking van het Evangelie. Dat Boston slechts drie pagina's eerder ook spreekt over het geloof van de Wet dat noodzakelijk vooraf moet gaan, wordt verzwegen. Brakel wordt uitzonderlijk selectief geciteerd als het gaat over de roeping. Als men het gehele hoofdstuk XXX leest uit de *Redelijke Godsdienst*, komt men tot geheel andere conclusies dan Van der Zwaag. Heeft de auteur ook de vijfde paragraaf gelezen, waar Brakel schrijft dat zowel de uitwendige als de inwendige roeping door het Woord komen en tot mensen die in natuur gelijk zijn, maar dat het onderscheid is dat de een alleen uitwendig het Woord hoort door de algemene werking van de Heilige Geest en dat het bij de ander doordringt tot het hart door krachtdadige bestraling met het wonderbaar licht? Dat juist de remonstranten en vrije wil drijvers, nog steeds volgens Brakel, één roeping leren, waarbij het aan de mens is om die te verwerpen of aan te nemen? Het is Brakel die schrijft dat God allen en een ieder roept die onder het Evangelie leven. Brakel schrijft ook dat de roeping eerst en voornamelijk geschiedt om de uitverkorenen te vergaderen. Omdat de uitverkorenen onder de andere mensen vermengd zijn, geschiedt de roeping algemeen. Neemt de mens het niet aan, wat hij, heilig in Adam geschapen, had kunnen doen, is dat eigen schuld. De Heere heeft ook als doel om hen te overtuigen van zijn boosheid dat hij op zulke vriendelijke nodiging niet wil komen en van de rechtvaardigheid Gods om zulke verstoters van de aangeboden zaligheid te straffen. God beoogt echter niet hun Zijn Heilige Geest te geven en alzo zalig te maken. Dat zou strijden met Gods alwetendheid en Zijn eeuwige verkiezing. God kan ook in Zijn bedoeling niet bedrogen worden. We luisteren nog steeds naar Brakel: hierte-

gen verzetten zij zich die menen dat de mens krachten genoeg heeft om op het aankondigen van het Evangelie zich te bekeren en in Christus te geloven, zodat er niet meer nodig is dan dat het Evangelie maar gepredikt wordt. Deze willen dat God met het laten prediken van het Evangelie beoogt, en voorheeft allen zalig te maken, en zo zij niet allen komen en geloven, dit tegen het oogmerk Gods is, en God niet verkrijgt wat Hij beoogde. Tot zover Brakel. Waarom klinkt dit geluid ook niet door? Dit is tenslotte óók Brakel! Was er in dit dikke citatenboek geen plaats voor? We laten het bij deze voorbeelden; ze zouden met vele aan te vullen zijn. Ook met betrekking tot de wijze waarop Van der Zwaag met de Erskines omgaat, die ik overigens ook graag lees en van harte liefheb. Zoals reeds gezegd, kan de indruk niet worden weggenomen dat Van der Zwaag steeds toewerkt naar een reeds vaststaande conclusie. Zo'n methode is toch niet verantwoord?.

Schriftplaatsen

Ook het naar eigen hand zetten van de spaarzaamlijk geciteerde Schriftplaatsen past in deze opzet. Ik noem twee voorbeelden. Op verschillende plaatsen betoogt Van der Zwaag dat Johannes 3:16 het oog heeft op heel de wereld (kosmos). Ik zal de laatste zijn om te ontkennen dat het door verschillende schrijvers zo wordt uitgelegd. Maar in een theologisch overzicht mag toch ook niet het andere geluid ontbreken, waar het woordje 'wereld' wordt toegepast op de 'wereld der uitverkorenen'? Ook op de bekende synode van Dordt 1618-19 is hier over gesproken. Overigens ontbreekt deze synode in dit boek (vrijwel) geheel. En dat terwijl deze synode juist vergaderde over het onderwerp waar dit boek over gaat en vele antwoorden al gegeven zijn die hier ter discussie worden gesteld. In de Acta van deze synode is te lezen hoe onze vaders gesproken hebben over het woordje 'wereld'. In de 99^e zitting was er zelfs een uitvoerige brief van Pareus voorgelezen, die duidelijk uitlegt waarom dit woordje wereld door de remonstranten onterecht op heel de kosmos is toegepast. In Dordt is op grond van een goede exegese gesteld: het is de wereld der uitverkorenen. Men leze zijn argumentatie

zelf na. Ook een modern woordenboek op het Nieuwe Testament als van Bauer-Aland zegt: de mensheid voor zover het de gelovigen, de kern en het waardevolle deel der mensheid is. In een wetenschappelijke studie had dit toch genoemd moeten worden en kan het toch niet wat badinerend worden afgedaan zonder enige argumentatie of afweging? Nog duidelijker wordt dit wanneer Van der Zwaag een 'exegetische' wil geven van het woordje 'allen' in bijvoorbeeld 1 Timotheüs 2:4: "Welke wil, dat alle mensen zalig worden, en tot kennis der waarheid komen". De auteur zegt: "De uitdrukking "pantas antropous" (alle mensen) is onmogelijk *alleen* te beperken tot "alle soorten van mensen", zoals wel eens gedaan wordt, hoewel deze betekenis er ook in zit". Even verder klinkt de conclusie: "God wil dat *iedereen* het Evangelie hoort, gered wordt en tot de kennis van zaligheid komt."

De kanttekenaren

De kanttekenaren zeggen bij deze tekst: "Dit woord *alle* wordt hier ook genomen voor *allerlei*, gelijk blijkt uit het voorgaande, vs. 2, waarvan dit vers een reden geeft; alsook uit het woord *wil*, want zo God wil dat alle mensen zalig worden, zo zullen ook allen zalig worden, dewijl God doet al wat Hij wil, Ps. 115:3; Rom. 9:19, Ef. 1:11. En hetzelfde wordt ook bewezen uit hetgeen de apostel daarbij voegt, dat God wil *dat zij allen tot de kennis der waarheid komen*, alzo de Schrift getuigt, dat dit is een privilege van Gods volk. Dat iemand zou willen zeggen, dat Gods zulks wil, indien de mensen ook willen, d.i. de zaligheid ten dele aan Gods wil, ten dele aan des mensen wil hangen, hetwelk strijdt met hetgeen de apostel leert, Rom. 9:16,23; 10:20 en 11:35, 36 en doorgaans elders". De kanttekening op 2 Petrus 3:9 schrijft in dezelfde zin ("niet willende dat enigen verloren gaan, maar dat zij allen tot bekering komen"): "nl. ons, die krachtiglijk geroepen zijn en nog zullen worden. Want alzo God al wat Hij wil doen kan en ook doet, zo kan dit niet verstaan worden van alle en een ieder mens, dewijl de Schriftuur en de ervaring zelf getuigen, dat niet alle mensen zalig worden, maar velen verloren gaan". De kanttekenaren behoren toch juist (direct na de synode van Dordt) tot het theologisch en

historisch overzicht? Waar zijn ze? Helaas volgt Van der Zwaag de eenvoudige regels van de exegetische niet: het woord in zijn verband en in het geheel van de Schrift plaatsen! Het klinkt indrukwekkend (pantas antropous), maar het is als in het verkeerde: als je de regels niet volgt, komen er ongelukken! Dat blijkt ook. Want Van der Zwaag komt tot een onschriftuurlijke conclusie: God wil dat iedereen gered wordt! Wij mogen wel zeggen dat God wil dat ieder mens zich bekeert en dat Hij geen lust heeft in de dood van de goddeloze. De Heere kan immers niet willen dat één mens Zijn Wet niet houdt? Maar we mogen niet zeggen: God wil alle mensen zalig maken. We worden door de auteur op een onbijbels en ongereformeerd spoor gezet.

Baxter/Woelderink

Door het geheel van de citaten loopt een draad van Baxter en Woelderink. Baxter was de man van wie W. van der Zwaag, de vader van de scribe, schrijft in zijn *De Reformatie der Puriteinen*: "Baxter aanvaardde wel het leerstuk van de verkiezing, maar niet dat van de verwerping. De door Christus aangebrachte verzoening was volgens hem universeel, al had het uiteindelijk enkel effect bij de uitverkorenen. Christus had namelijk door Zijn lijden en sterven de vloek van de oude wet van het werkverbond weggenomen. De nieuwe door God gegeven wet bezat voorwaarden welke een aanknopingspunt hadden in de mens. De gevallen mens bezat volgens hem namelijk nog enig vermogen om op het goddelijk aanbod van zaligheid te reflecteren. Het geloof wordt hem toegerekend tot rechtvaardigheid omdat het, hoe gebrekkig dan ook, de kiemen van gehoorzaamheid bevat."

Baxter noemt het een 'peperkorreltje'. Hiertegen schreef een andere theoloog: "Indien wij één korreltje van onze eigen peper tot die hoogte verheffen dat wij dit tot een deel van die gerechtigheid maken waarmee wij voor Gods rechterstoel (tribunaal) kunnen bestaan, zal dit ene korreltje ons ter helle doen zinken, zulk een heet vergif is Mr. Baxters peperkorrel." Ds. Kersten waarschuwt steeds weer in zijn *Gereformeerde Dogmatiek* tegen de leer van Baxter. Het is dan ook onbegrijpelijk

dat Van der Zwaag in zijn boek op cruciale punten Baxter voortdurend instemmend citeert! Hetzelfde geldt voor Woelderink. In deel 3 zal hij ook een lans voor hem breken. Woelderink was de man die zei dat God het (genade)verbond heeft opgericht met alle mensen. Dit verbond heeft twee zijden. De mens moet het inwilligen door het geloof. Alles is hem in dit verbond geschonken. Dit gebeurt in de prediking. Nu moet de hoorder dit niet afwijzen. Ik besef dat dit heel kort door de bocht is weergegeven, het kan hier niet uitvoeriger. Ds. G.H. Kersten, prof. H. Visscher, ds. I. Kievit hebben zich tegen de leer van Woelderink hartgrondig verzet. Men leze het *Gereformeerd Weekblad* uit de jaren veertig! Wat in dit boek gebeurt, is dat deze leer van Woelderink, omgeven door talloze citaten, met sympathie beschreven wordt. Wanneer Van der Zwaag nu van ons vraagt om dit over te nemen, om in deze lijn te gaan leren en preken, past maar één antwoord: nee!

We eindigen ook met een citaat, en wel uit het besluit van de Dordtse Leerregels: "Daarom, zo velen als er den naam onzes Zaligmakers Jezus Christus Godvruchtiglijk aanroepen, dien betuigt deze Synode van Dordrecht door den naam des Heeren, dat zij van het geloof der Gereformeerde Kerken willen oordelen, niet uit lasteringen, die hier en daar uit saamgeraapt zijn, ook niet uit private of bijzondere uitspraken van sommigen, zo oude als nieuwe leraren, die dikwijls ook te kwader trouw aangehaald, of verdorven en in een verkeerden zin verdraaid worden; maar uit de openbare belijdenissen der Kerken zelf, en uit deze verklaring der rechtzinnige leer, die met eendrachtige overeenstemming van allen en een ieder lid der gehele Synode bevestigd is."

(slot volgt)

N.a.v. dr. K. van der Zwaag, Afwachten of verwachten? De toe-eigening des heils in historisch en theologisch perspectief. Uitg. Groen, Heerenveen, 2003. 1098 blzz. Prijs: € 29,50.

Nieuw-Beijerland, ds. D. de Wit.

Boekennieuws

Johan Visser / René van Loon "Student en gemeente" Uitgeverij Kok - Kampen in samenwerking met IFES-Nederland - Utrecht 125 pag. Prijs: € 8,90

Het boekje "Student en gemeente" is een herziene uitgave van een publicatie uit 1992 over hetzelfde onderwerp. Het is bedoeld voor studenten en ('leidinggevend in') gemeenten. Het is een uitgave van IFES-Nederland, een landelijke christelijke studentenvereniging; in een bijlage wordt het profiel weergegeven van dit samenwerkingsverband van ruim veertig (plaatselijke) verenigingen. Deze beslaan het gehele spectrum van reformatorisch tot vrijgemaakt-gereformeerd en evangelisch.

Het boekje beoogt op systematische en praktische wijze na te denken over de relaties in de driehoek van student, christelijke studentenvereniging en de christelijke gemeente.

In het eerste hoofdstuk wordt gesproken over een wirwar van vragen bij dit thema. Die vragen kunnen er leven bij de student die veelal te maken heeft met zowel een thuisgemeente als een gemeente in de studentenstad. Tijdens de studie kan het zwaartepunt verschuiven. Bovendien zijn er de vragen vanuit de vakwetenschap, de vragen van andersdenkenden over de levenshouding; mogelijk is men lid van een studentenvereniging, of woont men met anderen in een studentenhuis. Kortom: vele invloeden. Vannuit de christelijke gemeente blijkt aandacht voor studenten met hun specifieke plaats en vragen niet vanzelfsprekend te zijn.

Het boekje wil studenten stimuleren dat zij zich een bijbelse visie op de gemeente vormen. Aan de hand van verschillende beelden wordt weergegeven, hoe de gemeente in de Bijbel voorkomt; vermeld worden onder meer de gemeente als kudde en als bouwproject. Een volgend hoofdstuk gaat vooral in op de betekenis van de studentenvereniging. In hoofdstuk 5 gaat het over een weg vinden in de verscheidenheid van gemeenten en kerken. Hoofdstuk 6 is getiteld: vergeet ze niet: de taak van de gemeente voor studenten. Door het boekje heen staan handreikingen om de ontwikkelde visie op student en gemeente in de praktijk gestalte te geven.

Wat nu van dit boekje te zeggen? Ik onderschrijf volledig het belang van de aandacht voor een specifieke groep jonge mensen in de christelijke kerk. Ik acht het positief, dat wordt opgeroepen om zich te bezinnen op de verhouding tot de christelijke gemeente. Hopelijk is deze bezinning al eerder begonnen in gezin, op school, op de jeugdvereniging en op de catechisatie. De vragen van studenten moeten wij volop serieus nemen. Ervaren zij, dat er vanuit de gemeente werkelijk met hen meegeleefd wordt en er gebed is? Belangrijk is ook, dat de kerkelij-

ke gemeente haar eigen plaats heeft en dat een studentenvereniging daar nooit voor in de plaats kan komen. Dit laat onverlet het belang van een goed contact, ook op plaatselijk niveau.

De moeite die ik met dit boekje heb, raakt een van de pijlers van het betoog. Dit betreft de wijze waarop over de gemeente wordt gesproken. Aan de hand van een passage wil ik dit toelichten. Gezegd wordt: de gemeente is geroepen uit de wereld, met Jezus als Heere. Op pagina 22 wordt opgemerkt, dat er ook in de gemeente mensen kunnen zijn die geen werkelijke band met Christus hebben. Voor het overige wordt helaas een onderscheidend spreken gemist. Naar aanleiding van de tekst 1 Petrus 2 vers 5 wordt onder meer gezegd: "En Hij wil ons allemaal inzetten in Zijn bouwproject. Petrus roept ons op om 'levende stenen', actieve en meelevende leden van de gemeente, te zijn. In deze oproep van Petrus zit ook een belofte: wie zich laat gebruiken als 'levende steen', wordt door God ook werkelijk gebruikt."

Er wordt voorbijgegaan aan de vraag: zijn wij een 'levende steen' geworden? Deze vraag is toch werkelijk van levensbelang voor ieder persoonlijk, wie wij ook zijn. Allen derven wij de heerlijkheid van God en niemand is er die naar Hem vraagt. De Heere komt tot ons met de oproep tot bekering en het aanbod van genade. Wanneer de Heere door Woord en Geest onze ogen opent, zullen we daadwerkelijk zien, wie wij zelf zijn en tegen Wie wij gezondigd hebben; maar ook zal de Heilige Geest leren door het geloof Wie de Christus der Schriften is en vanuit Hem het leven vernieuwen. Het toepassend werk van de God de Heilige Geest kan niet worden gemist.

Delfgauw,

P.A. van Bokhoven.

Geestelijke gezangen

De bundel *Geestelijke gezangen* (1750) van Wilhelmus Schortinghuis (1700-1750) verdient een eigen plaats in de rij piëtistische liedbundels uit de achttiende eeuw. Kenmerkend voor de bundel liederen, die Schortinghuis vlak na zijn bekering in 1724

moet hebben geschreven, is niet alleen de nadrukkelijke aandacht voor onbekeerden, maar ook de ver doorgevoerde classificering van de liederen ten behoeve van deze groep: liederen voor respectievelijk zorgelozen, toestemmenden en overtuigden. Schortinghuis besefte het bijzondere van zijn werkje. 'Het is om onherborene en natuurlijke naam-christenen, van allerlei staat en gestalte tot ontdekking en bestiering te zijn, om een iegelijk naar zijn eigen toestand te doen zingen, te meer, omdat mij niet bewust is, dat er tot nog toe, dergelijke gezangen, zijn te voorschijn gekomen'. Alleen deze doelgroepbepaling maakt het al onaannemelijk dat de gezangen speciaal voor conventikels zijn verschenen, (p.II van de toelichting). Gebruik in het kader van huisgodsdienst lijkt me om meerdere redenen waarschijnlijker.

De heer G. Oosterom heeft de liederen opnieuw uitgegeven. Hij heeft de spelling aangepast, maar - vreemd genoeg - de interpunctie niet. Een bijzondere verdienste is wel de verzorging van de liednotaties, waarvan er vele zijn opgespoord en enkele zelfs door Dick Sanderman opnieuw zijn gecomponeerd. Een vondst is de herkenning van een aantal namen in de beginregels van sommige liederen (acrostichons). Om een indruk te krijgen van de liederen, citeer ik hier enkele strofen van de 'Sugtinge van een sorgelose' (p. 38)

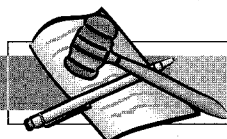
Jezu/ Jezu/ laat Uw wonden
Toch verslinden al mijn zonden/
Maak mijn zorgeloos gemoed!
Eenmaal tot een tranenvloed.
Doe mij bevend tot U komen/
Dat ik mag zijn aangenomen-/
Scheur/ vermurw/ en breek mijn hart
In een ziel-gekwijn/ en smart.

O! Gij kond al 't vuil der zonden
Haast bedekken/ door Uw wonden/
Kom/ ei kom/ en nu mijn geest/
Door Uw bloed en Geest geneest.
Ei/ verheerlijkt Uw genade/
Wilt mij in Uw bloed gans baden/
Dat ik uit mijn doodslaap rijs/
En U eeuwig lof bewijs.

De bundel is uitgegeven door Uitgeverij Gebr. Koster, Barneveld. Ik ben niet erg gecharmeerd van de kwasi-achttiende-eeuwse vormgeving, zoals die onder andere blijkt uit de keuze van een gotische letter. De omvang is ongeveer 370 p. en de prijs € 24,95.

Gorinchem,

S.D. Post.

Kerknieuws

Beroepen:

te Beekbergen, te Markham (Canada) en te Rotterdam-Zuid:
ds. C. Sonneveld te Veenendaal;
te Bodegraven:
ds. W. Visscher te Amersfoort;

te Kootwijkerbroek: ds. A.H. Verhoef te St. Catharines, Ontario (Canada);
te Kruiningen en te Rotterdam-IJsselmonde: ds. G. Mouw te Uddel;
te Poortugaal en te Rotterdam-Centrum:
ds. M. Karens te Werkendam;

te Rotterdam-Zuidwijk:
ds. C.G. Vreugdenhil te Groningen;
te Rijssen-West en te Stolwijk:
ds. D. de Wit te Nieuw Beijerland.

Bedankt:

voor Hendrik-Ido-Ambacht:
ds. M. Karens te Werkendam;
voor Moerkapelle:
ds. C. Sonneveld te Veenendaal;
voor Lelystad:
ds. R. Kattenberg te Arnhem;
voor Ridderkerk-Slikkerveer:
ds. G. Clements te Gouda;
voor Urk: ds. A.H. Verhoef
te St. Catharines, Ontario (Canada).

KERKELIJK JAARBOEK

De organisator voor de Aangepaste kerkdiensten in de regio West-Nederland is nu: T. Drost, Nic. Beetslaan 1, 2741 ZZ Waddinxveen. Tel. (0182) 613597. Blz. 488.

VERSLAG van de intrededienst van ds. E. Hakvoort in de gemeente van Genemuiden, gehouden op woensdag 8 oktober 2003

Ds. E. Hakvoort opent de dienst met votum en zegen en laat zingen Ps. 77:8. Gelezen wordt paragraaf 1-3 van Hoofdstuk 1 van de Dordtse Leerregels en Handelingen 10:24-36. Na het gebed wordt gezongen Ps. 119:3, 22 en 45.

Ds. Hakvoort spreekt over de wijze waarop de Heere de gemeente op zijn hart heeft gebonden en hoe de Heere hem heeft ingewonnen om het beroep naar de gemeente aan te nemen. De Heere heeft betoond dat het woord uit Jakobus 1, waaruit ds. Hakvoort in Genemuiden het Woord heeft mogen bedienen, waar is: "Indien iemand van u wijsheid ontbreekt, dat hij ze van God begere, Die een iegelijk mildelijk geeft, en niet verwijt, en zij zal hem gegeven worden".

Nadat de dominee vanmiddag mocht worden ingeleid in het dienstwerk, bedient hij nu het Woord uit Handelingen 10:29b "Zo vraag ik dan, om wat reden gijlieden mij hebt ontboden". Hij bepaalt de gemeente bij 'Petrus' intrede in het huis van Cornelius'. Hij staat ten eerst stil bij een geloofsonderzoek, namelijk de vraag van Petrus aan Cornelius, en ten tweede een geloofsbelijdenis, het antwoord van Cornelius aan Petrus. 1. Een geloofsonderzoek: de vraag van Petrus aan Cornelius. Daarmee doet Petrus intrede in het huis van Cornelius.

a. Wie heeft het beroep uitgebracht? Cornelius, een hoofdman over honderd, iemand met een hoge wereldlijke positie, maar ook Godzalig en vrezende God. Van nature gold ook van hem dat hij een blinde heiden en van God gescheiden was, maar door eenzijdig Gods werk was in hem een kinderlijke vreeze tot God gewerkt. Wij kunnen niet precies lezen hoe Cornelius getrokken is, maar we lezen wel van de vrucht, namelijk "doende vele aalmoezen aan het volk, God geduriglijk biddende". Deze Cornelius werd door de Heere ook inge-

wonnen om een beroep uit te brengen op Petrus.

b. Wie is er beroepen? Simon, toegenaamd Petrus. Hij is onwederstandelijk door de Heere geroepen en door de Heere begenadigd. Hij had zich uit het ambt gezondigd, maar Petrus mocht ook in het ambt hersteld worden.

c. Hoe heeft Petrus het beroep aangenomen? Hij is geroepen door de Heere door middel van een gezicht, waarin de Heere hem erop wees niet onrein te achten wat God gereinigt heeft. Ds. Hakvoort geeft ook aan dat ook hij ingewonnen moest worden en ingewonnen werd om het beroep aan te nemen.

d. Hoe is Petrus ontvangen? Cornelius ging Petrus tegemoet "en vallende aan zijn voeten, aanbad hij". Petrus richt hem op als hij zegt: "Wij zijn ook maar een mens". Hieruit blijkt hoe Petrus met eerbied en hoogachting ontvangen wordt en ook hoe wij eerbied moeten hebben voor de ambten.

"Om wat reden hebt gijlieden mij ontboden?" Is dat alleen om een dominee te hebben, om de nood van de grote gemeente, om de levende bediening te kunnen horen of mag er ook de bede zijn dat dit gebruikt mag worden als middel in Gods hand tot bekering?

2. Een geloofsbelijdenis: het antwoord van Cornelius aan Petrus. Cornelius vertelt, wat de Heere aan zijn ziel gedaan heeft. Hij legt rekenschap af van de hoop die in hem is. Uit hetgeen Cornelius zegt blijkt zijn dankbaarheid en kleinheid. De vraag is of dit nu ook bij ons gevonden mag worden?

Daarna komt Cornelius tot het antwoord: "Wij zijn dan alleen nu hier tegenwoordig voor God, om te horen al hetgeen u van God bevolen is". Cornelius wil niet dat Petrus naar de mond spreekt, maar dat Petrus laat horen "al hetgeen van God bevolen is". Dat is de prediking van een rijke Christus en een arme zondaar en, zoals verder in dit hoofdstuk blijkt, het werk van een Drieëinig God in het zaligen van zondaren. "Wilt u ook horen al hetgeen van God bevolen is?" Gods Woord is pijnlijk voor het vrome vlees, maar toch profijtelijk".

"Waartoe hebt gij mij onnutte dienstknecht ontboden?" Zo houdt dominee de gemeente de vraag voor of er mogen zijn die ook kunnen zeggen: "om te horen al hetgeen u van Gods bevolen is?".

Ds. Hakvoort eindigt met dankgebed, waarna hij laat zingen Ps. 25:4. Ds. Hakvoort spreekt uit dat allereerst en bovenal onze dank naar de Heere moet uitgaan, Die tot hiertoe geholpen heeft.

Ds. Hakvoort bedankt achtereenvolgens ds. Schot, de consultants, de classis Gouda, de commissie van onderzoek, kerkenraad van Boskoop en de predikant, ds. M. Golverdingen, de afdeling Alphen aan den Rijn, de kerkenraad en gemeente Zwijndrecht, de helpers in de pastorie, de commissie die deze dag heeft voorbereid, de koster, de beheerders en organisten. De dominee richt zich ook tot de classis Kampen, de burgerlijke overheid, de oud-predikanten ds. G. Mouw en ds. P. Melis, de plaatselijke predi-

kanten. Ds. Hakvoort spreekt enkele woorden tot de kerkenraad en wijst op het Woord van God als het enige dat bindt en spreekt de wens uit dat het Woord Gods rijkelijk in ons wonen mag. De dominee hoopt vanuit Gods Woord de gemeente te dienen. De dominee spreekt kort een persoonlijk woord tot zijn vrouw en familie. Hij besluit met de woorden: "Dat we samen mogen zeggen: Eben Haëzer, wat zullen we de Heere vergelden voor al Zijn weldaden?".

Na het zingen van Ps. 123:4 wordt de dominee nog toegesproken door ds. G. Hoogerland namens PS oost en de classis Kampen. Ds. Hoogerland roept ds. Hakvoort een hartelijk welkom toe. Ds. Hoogerland wijst ds. Hakvoort op Genesis 15:1: "Vrees niet, Abram! Ik ben u een Schild, uw Loon zeer groot". Ds. Hoogerland besluit met: "De Heere mocht u sterken in de bediening en u stellen tot een rijke zegen".

De burgemeester van de gemeente Zwarte-waterland, drs. W.J. Plomp wijst op de gezamenlijke zorg die er is ten aanzien van ontwikkelingen in de maatschappij.

Ds. N. den Ouden, die spreekt namens de plaatselijke kerken, staat kort stil bij het beeld van de vallei vol dorre doodsbeenderen uit Ezechiël 37 en spreekt de wens uit dat er gebed gevonden mag worden om de Heilige Geest en dat ds. Hakvoort gebruikt mag worden tot bekering van zondaren.

Namens de kerkenraad en gemeente heet ouderling L. Post ds. Hakvoort en zijn gezin van harte welkom. "Dat de prediking van ds. Hakvoort gesteld mag worden tot heil van onsterfelijke zielen en dat de Heere u zou mogen bedienen uit Zijn volheid". Ouderling Post vraagt de gemeente, nu het de Heere behaagd heeft om een knecht te zenden, ook voor de dominee te zuchten in het gebed tot de Heere. Hij laat de dominee toezingen Ps. 121:1 en 4. Tenslotte wordt gezongen Ps. 89:8, waarna ds. Hakvoort voor het eerst als eigen herder en leraar de zegen op de gemeente mag leggen.

L. Post, scriba

VERSLAG van de afscheidsdienst van ds. C. Harinck van de gemeente Terneuzen

Op 8 oktober j.l. nam ds. C. Harinck afscheid van de gemeente van Terneuzen in verband met zijn emeritering.

Bij deze gelegenheid bediende hij het Woord naar aanleiding van 1 Cor. 3 : 7: „Zo is dan noch hij die plant iets, noch hij die nat maakt, maar God Die de wasdom geeft.” Deze tekst bepaalt bij Paulus' terugblik op zijn werk in Corinthe: 1. Het planten en nat maken door de dienaren. 2. De wasdom van God. 3. De optelsom van ons werk.

1. *Het planten en nat maken door de dienaren.* Paulus spreekt in dit hoofdstuk over de dienaar en zijn werk. De aanleiding daartoe was de situatie in de gemeente Corinthe. Er waren partijschappen. De een zei: ik ben van Paulus, en de ander zei: ik ben van Apollos. Weer een ander zei: Ik ben van

Cefas. Het is uit het leven gegrepen, helaas. Paulus stelt dan ook een vraag aan die mensen: Wie is dan Paulus, en wie is dan Apollos, anders dan dienaars door welke gij geloofd hebt, en dat gelijk de Heere aan een iegelijk gegeven heeft?

Er staat *door*, niet *in* welke gij geloofd hebt. Dienstknechten van Christus zoeken zielen voor Christus te gewinnen, met de talenten die God aan ieder heeft gegeven.

En dan zegt hij in vers 6: Ik heb geplant, Apollos heeft nat gemaakt, maar God heeft de wasdom gegeven. Nu spreekt de apostel over zijn werk en het werk van Apollos. Er moet gezaaid, geplant, bevoeid, gewerkt worden. God gebruikt hier mensen voor. Het heeft Gode behaagd door de dwaasheid van de prediking zalig te maken die geloven. Prediken is het wezenlijke en voornaamste werk van de dienaar van Christus. Hij is geroepen om te prediken Christus de Gekruisigde; om Christus omhoog te heffen zoals Mozes de slang verhoogde in de woestijn, opdat gebetenen op Hem zullen zien en behouden worden – zelf gegrepen zijnde door het wonder van Bethlehem, de verzoening van Golgotha, de overwinning van Pasen, het werk van Jezus in de hemel. Hij is geroepen om Jezus te prediken, in Zijn Ambten, in Zijn Namen, Zijn Naturen, Zijn Staten, en wat er in Hem te vinden is voor een arm, verloren zondaar. Waar dit kruis niet hoog wordt opgericht, wordt de mens niet vernederd en God niet verhoogd en zijn de kansels krachteloos. Dan ontbreekt de goede reuk van Christus erin.

Hoe heeft Paulus in Corinthe geplant, gewerkt? Dat lezen we in Handelingen 18 in het 4e vers. Daar lezen we: Hij bewoog tot het geloof, Joden en Grieken. Verder lezen we: Betuigende dat Jezus is de Christus. Dat was de kern van Paulus' arbeid in Corinthe. Bewegen wilde hij de mens tot geloof in Christus, door te wijzen op hun gevaarlijke staat, door te spreken van Gods verschrikkelijke toorn over de zonde, door te wijzen op de schrik des Heeren. Door hen Christus voor te stellen als de van God gezonden Zaligmaker, als de Messias, de Beloofde, in Wie zaligheid te vinden is voor de grootste van de zondaren. Zo heeft Paulus geplant en heeft Apollos nat gemaakt.

Apollos kwam na Paulus in Corinthe. Die man wist alleen de doop van Johannes de Doper, dat is alleen diens leer. Hij wist nog niet dat het Goede Vrijdag, Pasen, Hemelvaart en Pinksteren geweest was, en dat Christus nu als Koning in de hemel was. Aquilla en Priscilla hebben hem de weg bescheidenlijker uitgelegd. Toen viel er licht over de Persoon en het werk van Jezus Christus. Vervuld van deze nieuwe kennis predikte Apollos in Corinthe. Vurig, welsprekend, machtig in de Schriften.

In Handelingen 18 vs. 27 lezen we dat hij veel heeft toegebracht aan degenen die geloofden door genade. Paulus had geplant, Apollos maakte nat. Onder zijn bediening wies men op in de kennis en in de genade van Christus, vooral in de kennis van de heilsfeiten. Apollos was daar zelf achterge-

komen.

2. *De wasdom van God.* Paulus geeft alle roem voor de vrucht aan God. Wij kunnen niet één zondaar bekeren. Wij kunnen het Evangelie geen vrucht laten dragen. Het hangt allemaal af van Goddelijke genade. Wat gebeurt er als God de wasdom geeft? Dan wordt het door de dienaar gezaaid, zaad door de Heilige Geest in ons hart geplant. Dan zien we de werkelijkheid aangaande God, de eeuwigheid, de ziel, de noodzaak van de bekering en de noodzaak van Christus. Dan worden we wakker geschud, de heilige onrust geboren. We krijgen behoefte aan de binnenkamer om God te zoeken met smeking en gewezen. Het begint met een verslagen hart, met belijdenis van schuld. Met betreuren van het kwaad, met vragen is er nog een weg, en is er nog een middel. En met, soms zo van verre, te zien op de Gekruisigde Jezus en te zeggen: tot Wien zal ik anders heengaan, Gij hebt de woorden des eeuwigen levens. Wasdom geeft God als we diepere kennis ontvangen hoe boos en verdorven ons hart is. Dat leert ons heilig wanhopen om ooit door iets van onszelf verlost te worden. Wasdom komt als we steeds duidelijker zien hoe schuldig we staan voor God, dat we in Zijn gericht moeten verstommen. Wasdom komt er als de weg Gods bescheidenlijker wordt uitgelegd. Dat betekende voor Apollos geloofskennis van de heilsfeiten. Bethlehem: Christus arm geworden om door Zijn armoede ons rijk te maken. Goede Vrijdag: Hij is om onze overtredingen verwond, om onze ongerechtigheden is Hij verbrijzeld. Pasen: Hij die overgeleverd is om onze zonden is opgewekt tot onze rechtvaardigmaking. Hemelvaart: Jezus heeft de hemel voor ons in bezit genomen en Hij bidt en waakt en zorgt voor de strijdende kerk. Pinksteren: Dat de Geest gekomen is, dat Hij Zich uitgestort heeft op alle vlees, dat de volheid van Christus door Hem geopend is. Hij getuigt met onze geest dat wij kinderen Gods zijn. Hij zegt het voor en leert het ons nazeggen: Abba, Vader. Hij leert ons dat we door Christus toegang tot de Vader hebben. Wasdom ontstaat er als we met alles een arme zondaar blijven, als we zien dat de oude mens nog zo'n kracht bezit, dat we God nooit zo kunnen liefhebben als we verplicht zijn en Christus nooit zo kunnen verheffen als Hij waardig is.

3. *De optelsom van ons werk.* In deze slot-som worden Paulus en Apollos helemaal aan de kant gezet. Ik ben niets, zegt de

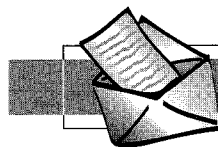
apostel. Zo heeft die man dus zijn werk gedaan en zo moeten wij de kansel beklimmen. Zo zijn we zomaar niet. Wij vertonen dikwijls een schijn van ootmoed en zijn in werkelijkheid toch zo gericht op onszelf, op ons succes, op onze naam, op onze positie. Maar God heeft Zijn middelen om Zijn dienaren te verootmoedigen en nederig te houden, in de weg van Godskennis en zelfkennis, in de weg van kruis, lijden en smaad, ook van lijden aan de kerk, aan de oppervlakkigheid, aan de kille, koude rechtzinnigheid, van lijden aan de onoprechtheid en de partijschappen. Maar God houdt zijn dienaren vooral nederig door hen op Christus te laten zien, Christus zo diep te zien buigen om jou, zondaar, te redden, dat vernederd het meest en dat doet het ons als een eer beschouwen: een dienstknecht is niet meerder dan zijn Heer, God leert Zijn dienaren: Zo is dan noch hij die plant iets, noch hij die nat maakt, maar God die de wasdom geeft. Het gaat dus niet om ons, het gaat om God en Zijn koninkrijk.

In vers 8 lezen we: En die plant en die nat maakt zijn één, maar een iegelijk zal zijn loon ontvangen naar zijn arbeid. Paulus en Apollos zijn dus geen concurrenten, ze zijn beide dienaren van Christus, ze bewerken dezelfde akker. En zij zullen loon ontvangen naar hun arbeid. Niet overeenkomstig hun succes of de waardering van mensen, maar overeenkomstig de oprechtheid en de getrouwheid van hun werk. Daar kijkt God naar. God zal de arbeid van de oprechte dienaar belonen. Zien we op het leven van Paulus (zie bijvoorbeeld Corinthe 11:24-27) dan zeggen we: Wat een ellendig leven. Maar Paulus zegt: wat een gezegend leven. Wat men er ook van denken mag – te mogen planten en nat maken, in Gods Koninkrijk een medearbeider Gods genaamd te worden, een middel te mogen zijn tot redding van mensen, tot de bijeenvergadering van de bruid van Christus tot verheerlijking van God, dat doet Paulus toch zeggen: Ik dank God dat Hij mij bekrachtigd heeft, mij in de bediening gesteld hebbende.

Na de preek sprak ds. Harinck een hartelijk afscheidswoord tot de gemeente. Vervolgens werd hij achtereenvolgens toegesproken door wethouder P. Hamelink namens de burgerlijke gemeente, ds. A.B. van der Heiden namens de classis en PS en tenslotte ouderling M. Simons namens de gemeente en kerkenraad.

Terneuzen,

P.P. Eikelboom.

Berichten

0900-4400044 10ct/min

Kuissterlijn

Heb je niemand???

Voor jongeren en ouderen een horend oor!!!

U kunt ons bellen:

- op maandag-, donderdag- en vrijdag-avond van 19.00-22.30 uur.
- op dinsdagmorgen van 9.00-12.00 uur
- op woensdag- en zaterdagmiddag van 13.30-17.00 uur.

VERVOLGBERICHT THOOLSE BOEK

Wij kunnen u berichten over het tweede boek "Wanneer ik voor U kniel" (TH2), dat de drukpersen na de jaarwisseling gaan draaien. Hoewel laat, het resultaat telt: eenzelfde fraaie en boeiende uitgave als de TH1 (en dikker!). Er wordt een grote oplage aan Nederlandse en Engelse boeken gedrukt en gebonden, in één opdracht. Dit betekent dat eind februari D.V. de boeken voor u beschikbaar zijn. Indien dit tweede deel in een andere Geref. Gemeente door u zal worden opgehaald dan het eerste deel (wegens verhuizing bijvoorbeeld), bericht u dit dan zo spoedig mogelijk even per gefrankeerde brief aan: Postbus 26, 4690 AA Tholen dan wel per fax 0166-604989 of per e-mail: j.de.hond@worldonline.nl De kosters en/of scriba's zullen heel binnenkort benaderd worden per informeren-de brief over de distributie.

WEEKJE UIT IN EIGEN SFEER

De Commissie Vakantieweken van de Bond van Vrouwenverenigingen organiseert weer drie vakantieweken voor ouderen en alleenstaanden (vanaf 40 jaar). Elk jaar mogen wij weer bekende, maar ook nieuwe gasten verwelkomen op onze weken. Wanneer het u aanspreekt om tijdens de vakantieweken mensen te ontmoeten die gelijkgezind zijn, vraag dan eens om inlichtingen. Tijdens deze weken worden er twee bustochten, van een hele en een halve dag georganiseerd. Op twee avonden komt er een spreker, één van hen is altijd een predikant. De andere avond wordt gevuld met een mooi onderwerp, soms met dia's of er komt een koor zingen. De avonden worden met een meditatie afgesloten en iedere morgen wordt een bijbelgedeelte met elkaar besproken. Dat is vaak een heel aangenaam uur en schept een onderlinge band. Zondag kerken we in de dichtstbijzijnde Gereformeerde Gemeente. In deze week zijn twee echtparen uw 'staf'. Zij organiseren de uitstapjes e.d. en proberen u een aangename vakantie te bezorgen in het oord, waar u op basis van volpension logeert.

U kunt kiezen uit de volgende weken:

Garderen Tulip Inn Hotel 26 juni-3 juli 2004 prijs € 405,- per persoon, toeslag éénpersoonskamer € 35,-

Lage Vuursche Ernst Sillem Hoeve 10 juli-17 juli 2004 prijs € 390,- per persoon, toeslag éénpersoonskamer € 35,-

Putten 't Hof van Putten 31 juli-7 augustus 2004 prijs € 380,- per persoon, toeslag éénpersoonskamer € 35,-

U kunt zich opgeven voor:

Garderen 7 januari vanaf 9.00 uur 's morgens

Lage Vuursche en Putten 7 januari 13.00 uur 's middags

Voor **opgave/inlichtingen** kunt u bellen naar mevr. E. Berkouwer-Bel. Haar adres is: Prinsenhof 38, 4041 BN Kesteren, tel. **0488-483031**.

KERSTZANGAVOND POEDEROYEN

D.V. Zaterdag 20 december 2003 hopen

wij een kerstzangavond te houden in de kerk van de Geref. Gemeente. Aan deze avond werken mee: Jongerenkoor "Deo Juvante" uit Geldermalsen. Jongerenkoor "Con Forza" uit Poederoyen.

De opbrengst van de collecte is bestemd voor Stichting Ontmoeting. Deze avond begint om 19.30 uur.

KERSTZANGAVOND

IN DE JORDAAN

Op D.V. woensdagavond 24 december m.m.v. mannenkoor "David" uit Lisse. Veel samenzang, meditatie, declamatie, orgel met dwarsfluit. Iedereen hartelijk welkom. Aanvang 20.00 uur. Evangelisatiepost 'Bij Simon de Looier', Looiersgracht 70-72, Amsterdam.

JAARVERGADERING G.O.L.V.

D.V. 30 december 2003

Gebouw Gamma Driestarcollege Gouda, aanvang 9.30 uur

"UITDAGEND ONDERWIJS, EEN HYPE...?!"

Van harte worden onderwijsgeevenden, bestuursleden en verdere betrokkenen bij het reformatorisch/christelijk onderwijs uitgenodigd bovengenoemde jaarvergadering bij te wonen. Ook belangstellenden zijn van harte welkom. Uiteraard vragen een aantal huishoudelijke zaken de aandacht, waarbij we o.m. denken aan mogelijke verdere uitbouw en samenwerking met de RMU. Toch vormt dit niet de hoofdmoot van de jaarvergadering.

Na het openingswoord van onze voorzitter dhr. A. Karens met als titel: 'Blijven bedenken' krijgt het thema 'Uitdagend onderwijs, een hype...?!' verder gestalte. We zijn blij enkele sprekers bereid te hebben gevonden om hierover met ons na te denken.

Drs. B. Kalkman, directielid van Hogeschool De Driestar, zal de eerste aanzet tot het thema geven middels een korte lezing. Daarna gaan we in 2 groepen uiteen. Drs. N.J. Teerds, directeur van schoolbegeleidingsdienst B.G.S. en dhr. D.D. Both, adjunct-directeur van de Rehobothschool te Kootwijkerbroek, gaan in een workshop nader in op het thema en dan vooral gericht op het Primair Onderwijs.

Dhr. L. van Moolenbroek en dhr. P.M. Murre, beiden docenten aan het Calvin College in Goes/Middelburg, gaan nader in op deze thematiek en dan vooral gericht op het Voortgezet Onderwijs.

Ds. P. Mulder, predikant van de Ger. Gem. te Dordrecht, hoopt de morgen af te sluiten met een meditatie onder de titel: 'Lokken of confronteren'.

Na het beëindigen van de officiële jaarvergadering hopen we met elkaar een gezamenlijke broodmaaltijd te nuttigen. We menen een afwisselend en ook actueel programma te hebben samengesteld gericht op de breedte van ons onderwijs. Er is ook ruimschoots gelegenheid elkaar te ontmoeten. Mogen we rekenen op een goede en grote opkomst? Van harte welkom in Gouda op D.V. 30 december 2003 in

Gebouw Gamma om 9.30 uur. Vanaf 9.00 uur staat de koffie klaar!

Namens het bestuur van de Gereformeerde Onderwijzers en Leraren Vereniging,

A. Karens, voorzitter

A. Hoogendoorn, secretaris

KERSTZANGAVOND IN

CAPELLE A/D IJSSEL

Op D.V. zaterdag 20 december wordt er in de Elimkerk een Kerstzangavond gehouden, waaraan de volgende koren hun medewerking verlenen: Gem. koor Deo Juvante, Capelle a/d IJssel/Rotterdam, Jongerenkoor Heman en Kinderkoor de Kleinnoot. De leiding van de avond is in handen van ds. W. Silfhout, die in zijn openingswoord zal stilstaan bij de Kerstboodschap. Naast koorzang vindt er ook samenzang plaats. De avond begint om 19.30 uur en de kerk is open vanaf 19.00 uur. De toegang is gratis. Er zal een collecte worden gehouden ter bestrijding van de onkosten. Het kerkgebouw vindt u aan de Merellaan/hoek Rivierweg.

MEDEDELING CENTRAAL BUREAU VAN DE GEREFORMEERDE GEMEENTEN TE WOERDEN

De organisaties, die zijn gehuisvest in het Centraal Bureau, zullen gesloten zijn van 25 december 2003 tot en met 2 januari 2004. Het betreft de volgende instellingen: dep. Hulpverlening in Bijzondere Noden, Centraal Bureau, Diaconale Maatschappelijke Zorg, Helpende Handen, dep. voor Israël, Jeugdbond, Kerkelijk Bureau, st. Kerktelefoon, de Vluchtheuvel en Zending. Helpende Handen is in noodgevallen telefonisch bereikbaar. De Vluchtheuvel is deze dagen van 10.00 tot 12.00 uur wel telefonisch bereikbaar via het telefoonnummer van het aanmeldings-spreekuur, 0348-489999.

De medewerk(st)ers wensen u allen gezegende kerstdagen en een voorspoedig nieuwjaar.

DE VLUCHTHEUVEL

Stichting Hulpverlening uitgaande van de Gereformeerde Gemeenten Landelijk bureau: Houttuinlaan 7, 3447 GM Woerden, tel. (0348) 48 99 90.

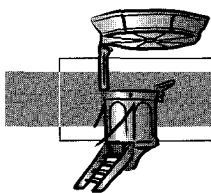
Vertrouwde en vertrouwelijke psychosociale hulpverlening.

Voor vragen kunt u, iedere **werkdag** tussen 10.00 uur en 12.00 uur, bellen naar het spreekuur voor aanmelding en advies, tel. 0348-489999.

Let op! Alle hulpvragen van jongeren en met betrekking tot jongeren (en kinderen) tot en met **17 jaar: 033-475 33 00**.

Iedere werkdag tussen 08.30 uur en 17.00 uur teksttelefoon 0348-489998 of op werkdagen bereikbaar van 8.30 uur – 17.00 uur.

'Help de Vluchtheuvel helpen!' Word donateur, voor meer informatie hierover kunt u ons bereiken op tel. 0113-21 30 98 of stort uw gift op bankrekening nr.: 1125.06.399.

Predikbeurten

ZONDAG 21 DECEMBER 2003

Aagtekerke 11.00 en 19.00 uur ds. Neele (in kerk Geref. Gem. Meliskerke); Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. J. de Pater; Alblasserdam 9.30 uur (H.A.) en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Alphen a/d Rijn 10.00 en 16.00 uur ds. Golverdingen; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher; Apeldoorn 10.00 en 17.00 uur ds. Tuinier; Arnhem 10.00 uur leesdienst en 16.00 uur ds. Kattenberg; Barneveld 9.30 en 19.00 uur leesdienst; Benthuizen 18.00 uur stud. Beens; Borsselle 14.00 uur (H.D.) ds. Schipper; Boskoop 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 (H.A.) en 16.30 uur ds. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 en 17.00 uur ds. Moerkerken; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur leesdienst; Den Helder 10.00 uur (H.A.) en 17.00 uur ds. Van Dijk; Deventer 17.30 uur (H.D.) ds. Meeuse; Dirksland 10.00 uur (H.A.) en 18.00 uur ds. Brugge; Doetinchem 9.30 uur (H.A.) en 18.30 uur ds. Kattenberg; Dordrecht 10.00 uur en 17.00 uur leesdienst; Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. Hoogerland; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. Vermeij; Emmeloord 18.00 uur ds. Vreugdenhil; Enschede 15.00 uur ds. Schreuder; Enter 15.30 uur ds. J. Karels; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. L. Blok; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. Hakvoort; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. Moens en 14.00 uur leesdienst; Gorinchem 10.00 uur ds. P. Mulder en 19.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Clements; Goudswaard 10.00 uur ds. Van Aalst en 14.30 uur ds. Van Krimpen; 's-Gravenhage 10.00 en 16.30 uur ds. Driessen; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur (H.D.) ds. Schipper en 14.00 uur leesdienst; Groningen 10.00 uur ds. Vreugdenhil en 16.00 uur leesdienst; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 uur ds. Bac; Hoogvliet 16.00 uur ds. Van Aalst; Houten 10.00 en 16.30 uur leesdienst; Kampen 14.30 uur ds. Tuinier; Kamperland 10.00 en 14.30 uur stud. Van Manen; Kapelle-Biezeling 9.30 en 18.00 uur ds. Tanis en 14.00 uur leesdienst; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. Van Dieren; Krabbendijke 9.30 en 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Leerdam 14.30 uur ds. M. Karens; Leiderdorp 16.30 uur ds. Paul; Lelystad 15.30 uur ds. Vreugdenhil; Lisse 10.00 (H.A.) en 16.00 uur ds. Boogaard; Meliskerke 9.00 uur ds. Neele; Middelburg-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Van Gelder en 14.00 uur leesdienst;

Moerkapelle 19.00 uur ds. Clements (doventolk); Naaldwijk 19.15 uur ds. Zippro; Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. De Wit; Nieuwdorp 14.30 uur ds. Moens en 18.30 uur ds. Van der Poel; Nieuwer ter Aa 19.00 uur ds. Visscher; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur ds. Gunst; Nijkerk 18.30 uur ds. Schot (H.D.); Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. Schot; Oostburg 19.00 uur ds. Van der Net; Oosterend-Texel 10.00 en 18.00 uur leesdienst; Oostkapelle 9.30 en 15.00 uur leesdienst; Oostvoorne 18.00 uur ds. P. Mulder; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. G. Pater; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Van Krimpen; Poortugaal 15.30 uur ds. P. Mulder; Poortvliet 14.30 uur stud. Bakker; Rhenen 10.00 en 17.30 uur ds. Veenendaal; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. Baaijens; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 en 16.30 uur ds. Mijnders; Rijssen-Noord 9.30 en 14.30 en 18.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 uur ds. J. Karels en 18.30 uur (H.D.) ds. Mol; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Schreuder en 14.30 uur leesdienst; Rilland-Bath 9.30 en 18.30 uur ds. Verschuure; Rotterdam-Alexanderpolder 14.30 uur stud. De Heer; Rotterdam-IJsselmonde 15.00 uur ds. W.J. Karels; Rotterdam-Zuid 17.30 uur stud. De Heer; Rotterdam-Zuidwijk 10.00 en 15.00 uur stud. Terlouw; Scherpenisse 9.30 en 14.00 en 18.30 uur leesdienst; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur ds. Van Boven; Scheveningen 10.00 en 17.00 uur ds. Zippro; Sint Annaland 9.30 en 18.30 uur stud. Bakker; Soest 15.00 uur ds. L. Blok; Terneuzen 10.00 en 15.30 uur ds. C. Harinck; Terwolde-De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. Meeuse; Tricht-Geldermalsen 19.15 uur ds. Sonneveld; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Utrecht 10.00 en 16.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. Melis; Veenendaal 9.30 en 17.00 uur ds. Sonneveld; Vlaarding 10.00 uur ds. Paul; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur ds. Van der Net; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. Hofman en 14.00 uur leesdienst; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; Westkapelle 14.30 uur ds. Van Gelder; Woerden 10.00 uur (H.A.) en 18.30 uur ds. W. Harinck; Wolphaartsdijk 14.00 uur ds. Verweij; Yerseke 9.30 uur (H.A.) en 18.00 uur ds. Verweij en 14.00 uur leesdienst; Zeist 10.00 en 18.30 uur (H.D.) ds. Van Ekeveld; Zoetermeer 10.00 en 15.30 uur stud. Beens; Zwijndrecht 18.00 uur stud. Terlouw; Zwolle 9.30 en 19.00 uur ds. Kleppe.

DONDERDAG 25 DECEMBER 2003 (EERSTE KERSTDAG)

Aagtekerke 11.00 en 19.00 uur ds. Neele (in kerk Geref. Gem. Meliskerke); Aalburg 9.30 en 18.00 uur ds. J. de Pater; Aalst 14.30 uur ds. Melis; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Almelo 18.30 uur ds. Tuinier; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher; Apeldoorn 10.00 en 17.00 uur ds. Meeuse; Arnhem 10.00 en 16.00 uur ds. Kattenberg; Barneveld 9.30 en 19.00 uur ds. Hogchem; Beekbergen 19.00 uur ds. Schreuder; Benthuizen 18.00 uur stud. Terlouw; Bodegraven 18.30 uur ds. Boogaard; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. Golverdingen; Brakel 14.30 uur ds. Mondria; Breda 14.30 uur ds. P. Mulder; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 en 17.00 uur ds. Moerkerken; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. Van Boven; Delft 19.00 uur ds. Clements; Doetinchem 9.30 uur ds. J. Karels; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur ds. P. Mulder; Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. Hoogerland; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. Vermeij; Emmeloord 19.00 uur ds. Schot; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. L. Blok; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. Hakvoort; Goes 9.30 en 14.30 uur ds. Moens; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Clements; Goudswaard 15.00 uur ds. De Wit; 's-Gravenhage 10.00 en 16.30 uur ds. Driessen; 's-Gravenpolder 9.30 en 14.30 uur ds. Schipper; 's-Gravenzande 19.00 uur ds. Driessen; Groningen 10.00 en 16.00 uur ds. Vreugdenhil; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hendrik-Ido-Ambacht 16.30 uur ds. Paul; Houten 11.00 en 16.30 uur ds. Van der Net; Kampen 9.30 en 16.00 uur ds. Kleppe; Kapelle-Biezeling 9.30 en 15.00 uur (H.D.) ds. Tanis; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. Van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. P. Blok; Kortgene 10.00 uur ds. C. Harinck; Krabbendijke 9.30 en 15.00 uur ds. Verschuure; Kruiningen 9.30 en 14.00 uur ds. J. Karens; Leiderdorp 10.00 uur ds. Bac en 16.30 uur ds. Boogaard; Lelystad 19.00 uur ds. Meeuse; Marknesse 14.00 uur stud. Beens; Middelburg-Centrum 17.00 uur ds. Neele; Middelburg-Zuid 9.30 en 14.30 uur ds. Van Gelder; Middelharnis 18.30 uur ds. Brugge; Moerkapelle 9.30 uur ds. Paul en 19.15 uur ds. Zippro; Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. De Wit; Nieuwdorp 16.30 uur ds. Van Gelder; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur ds. Gunst; Nijkerk 14.30 uur stud. Bakker; Nisse 16.00 uur ds. Van der Poel; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. Schot; Oosterend-Texel 10.00 uur ds. Van Dijk; Oostkapelle 9.30 en 15.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. G. Pater; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Van Krimpen; Oudemirdum 14.30 uur ds. Hoogerland; Rhenen 10.00 en 17.30 uur ds. Veenendaal; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. Mijnders; Rijssen-Noord 9.30 en 15.30

uur ds. Van Dieren; Rijssen-West 9.30 uur ds. Mol en 15.30 uur ds. J. Karels; Rijssen-Zuid 9.30 en 16.00 uur ds. Schreuder; Rilland-Bath 9.30 en 14.00 uur stud. Van Manen; Rotterdam-Centrum 10.00 en 17.00 uur stud. De Heer; Rotterdam-Zuid 14.30 uur ds. Van Krimpen; Scherpenisse 9.30 en 14.00 uur ds. Brugge; Scherpenzeel 10.00 en 18.30 uur stud. Bakker; Scheveningen 10.00 en 17.00 uur ds. Zippro; Soest 19.00 uur ds. Visscher; Sprang Capelle 15.00 uur ds. J. de Pater; Stolkwijk 15.00 uur ds. W.J. Karels; Terwolde-De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. Tuinier; Tholen 10.00 en 16.00 uur ds. De Jongste; Tricht-Geldermalsen 19.15 uur ds. Sonneveld; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur stud. Beens; Utrecht 15.30 uur ds. W. Harinck; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. Melis; Veenendaal 9.30 en 17.00 uur ds. Sonneveld; Vlissingen 16.00 uur ds. C. Harinck; Waarde 9.30 en 14.30 uur ds. Hofman; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Yerseke 10.00 en 16.00 uur ds. Verweij; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. Van Ekeveld; Zoetermeer 10.00 en 15.30 uur stud. Terlouw; Zwijndrecht 9.30 en 16.30 uur ds. Baaijens; Zwolle 15.00 uur ds. L. Blok.

VRIJDAG 26 DECEMBER 2003 (TWEDE KERSTDAG)

Alblasserdam 9.30 uur ds. W.J. Karels; Amersfoort 9.30 uur ds. Visscher; Barneveld 9.30 uur ds. Hogchem; Berkenwoude 9.45 uur ds. Bac; De Valk-Wekerom 9.30 uur ds. Van Boven; Dirksland 10.00 uur ds. Moens; Drachten 9.30 uur ds. Hoogerland; Elspeet 10.00 uur ds. Vermeij; Ermelo 9.30 uur ds. L. Blok; Genemuiden 9.30 uur ds. Hakvoort; Hardinxveld-Giessendam 9.30 uur ds. B. v/d Heiden; Hilversum 10.00 uur stud. Terlouw; Kampen 9.30 uur stud. Beens; Klaaswaal 9.30 uur ds. Van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 uur ds. P. Blok; Krimpen a/d IJssel 10.00 uur ds. Neele; Meliskerke 9.00 uur ds. J. Karens; Middelburg-Centrum 9.30 uur ds. Tanis; Middelburg-Zuid 9.30 uur ds. Van Gelder; Nieuw Beijerland 9.30 uur ds. De Wit; Nunspeet 9.30 uur ds. Schot; Ooltgensplaat 9.30 uur ds. Schipper; Oosterend-Texel 10.00 uur ds. Van Dijk; Opheusden 10.00 uur ds. G. Pater; Poortvliet 10.00 uur ds. Gunst; Rheden 10.00 uur ds. Veenendaal; Rijssen-Noord 9.30 uur ds. Van Dieren; Rijssen-West 9.30 uur ds. Mol; Rijssen-Zuid 9.30 uur ds. Schreuder; Scherpenisse 9.30 uur ds. Brugge; Scherpenzeel 10.00 uur stud. De Heer; Sint Annaland 9.30 uur ds. Verweij; Terwolde-De Vecht 9.30 uur ds. Tuinier; Tholen 10.00 uur ds. De Jongste; Uddel 10.00 uur ds. Mouw; Urk 10.00 uur stud. Bakker; Veenendaal 9.30 uur ds. Sonneveld; Waardenburg 10.00 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 uur ds. F.

Mulder; Werkendam 9.30 uur ds. M. Karens; Westkapelle 9.30 uur stud. Van Manen; Wolphaartsdijk 17.00 uur stud. Van Manen; Zeist 10.00 uur ds. Van Ekeveld; Zwolle 9.30 uur ds. Kleppe.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar:

Kerkgebouw 't Wuiver 2-a, Oudorp NH, gem. Alkmaar. Diensten zondag 21 december om 10.00 uur evangelist G. Baan en 17.00 uur leesdienst. Donderdag 25 december 10.00 uur evangelist G. Baan.

Amsterdam:

Evangelist J. Krijgsman; Bij Simon de Looier, Looiersgracht 70. Diensten iedere zondag 10.30 en 17.00 uur. Donderdag 25 december 10.30 uur evangelist J. Krijgsman.

Bijbelstudie iedere dinsdag om 19.15 uur en 20.30 uur.

U bent hartelijk welkom in onze evangeli-

satiepost van dinsdag t/m zaterdag tussen 10.00 tot 16.00 uur!

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-I te Emmen; diensten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur.

Leeuwarden:

Evangelist G. van de Breevaart; kerkgebouw Achter de Hoven 2-c; diensten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur.

Merksem:

Evangelist J. Witte; Prot. Kerk, Oude Barreelei 64; diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

Tilburg:

Kerkgebouw Offenbachstraat 105-107. Diensten iedere zondag om 10.00 en 18.30 uur evangelist H.J. van den Boogaart. Donderdag 25 december 10.00 en 18.30 uur evangelist H.J. van den Boogaart.

U bent hartelijk welkom in de BIJBEL-winkel van dinsdag-zaterdag, tussen 10.00 en 17.00 uur. Offenbachstraat 107.

Advertenties

begrafenisverzorging T. den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam, Gouda, den Haag en omstreken.

Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum of thuis met koeling.

Geen crematies.

Dag en nacht bereikbaar.

Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010 - 4600509

Te huur in Nunspeet: 2 pers. gemeub. woning voor tijdelijk. Tel. 0341-257041.

Vakantie 2004 Ameland/Terschelling of Bakkeveen (in de Fr Wouden centr. N. Nederl.) t.h. keurige chalets/stacaravans, alle comfort! Huur niet duur! 0512-516096. Bezoek onze site, reserveer nu alvast! Tevens wensen we u "fijne Kerstdagen en een gezegend 2004 toe".

Begrafenisverzorging Kina

Begravenissen in Capelle a/d IJssel e.o. D.W. Schipper, tel. 010-458 31 12. Wij verzorgen geen crematies.

Geluid zoals het hoort!

**Professionele geluidsinstallaties
Professionele cd producties
Ringleiding/Inbelsystemen**

internet: www.vangelderelektronica.nl
email: vge@vangelderelektronica.nl
tel: 0592 415 509

Werkend meisje zoekt woonruimte Uddel/omg. Tel. 0577-408004 /06-30927988 (na 17.00 u.).

Boekhandel-uitgeverij van Wijngaarden
Vliegersveldlaan 15, 3771 XE Barneveld
tel/fax: 0342-417335

Bij ons verschenen:

G.M. van de Sluis: **De vondeling** c.a. **4,50**
G.M. van de Sluis: **Wat deze jongen moest missen** **5,00**
Octavius Winslow: **Nachtegaalslied van David** **12,80**

Collectebonnen machinaal tellen?
vraag demo en/of referentie
0548-515415

Begrafenisverzorging
I. Janssen

Persoonlijk contact en begeleiding.
 De mogelijkheid om thuis op te baren.
 Regelmatig overleg om de begrafenis
 voor te bereiden.

Wij verzorgen geen crematies

Dag en nacht bereikbaar op:
0113-38 12 14

Rijksweg 2, 4416 AZ Kruijningen
 Mobiel 06-53 23 73 20
 E-mail: ijanssen@zeelandnet.nl

Boeder Scherpenzeel

AMBTSKLEDING

Kostuums: 2 en 3 delig zwart - grijs - e.a.
 Preekjassen ~ Jacquets ~ Pantalons
 Streeppantalons ~ Overhemden ~
 Stropdassen ~ Sokken ~ Overjassen
 Hoeden ~ Schoenen

Winkel:
 Dorpsstraat 229, 3925 KC Scherpenzeel
 Telefoon 033-2778899 / 033-2778068

Op afspraak - service aan huis

Van BOEKHANDEL & UITGEVERIJ
Horsssen bv

DORPSSTRAAT 100 - 3881 BE PUTTEN
 Tel. 0341 36 22 77 Fax 0341 36 20 77

Statenbijbels - Huisbijbels - Kinderbijbels
 Kerkbijbels (alles Statenvertaling)
 Theologische werken - Dagboeken
 Bijbel- en Catechismusverklaringen
 Leesboeken voor jong en oud
 Voordeelaanbiedingen
 Tweedehands en Antiquarisch
 Psalm- en Muziekboeken
 Bladmuziek (noten en klavarskribo)
 CD's en Musicassettes
 Boeken- en CD-bonnen
 Wens- en Gelegenheidskaarten

**KLASSE
 MAAKT ONDERSCHIED**

Stolk Orgels
 is hoofddealer van:
**Johannus - Eminent
 Domus - Ahlborn**

**Stolk
 orgels**
 tel.: 0180 - 31 56 52

Nieuwkerk a/d IJssel, Vrijheidslaan 55,
 Krabbendijke, Oostpoldenweg 1
 Nederhemert Nrd., Ormelingstraat 36
 Beesd, Veerweg 14
 Papendrecht, Overtoom 18

UNIEK IN PRIJS

BIJBELSE HULPVERLENING
CHINA

Reeds 7 jaar
 mogen we in China
 de huisgemeenten waarmee we ons verbonden
 weten, voorzien van goede, reformatische
 lectuur. Steeds meer dringt ons ook de
 materiële nood onder hen. Voor minder-
 heidsgroepen in de hoge bergen willen
 we daadprojecten starten. Concrete hulp
 in nood. Wilt u iets afstaan opdat we
 naast de geestelijke nood hen ook
 kunnen bijstaan in de
 tijdelijke noden? Dank!

AMERSFOORT
 Tel. 033-2770287
 Raadpleeg voor meer info:
www.chinachristianbooks.com
 U kunt uw gift overmaken
 op bankrekeningnummer:
3473-76.029

Daad bij het Woord

DAADPROJECTEN

RST
 Zorgverleners

KRAAMZORG

THUIZORG

RST Zorgverleners.
 500 zorgverleners staan voor u klaar!
 Voor identiteit en kwaliteit.

Bel voor informatie over kraamzorg,
 wijkzorg, gespecialiseerde
 verzorging, verpleging,
 (huishoudelijke) verzorging:
 0342 - 42 23 24.
 Of wordt zelf RST Zorgverlener!
 Reageer op: 0342 - 40 54 65 of
info@rstzorg.nl.

Identiteit & Kwaliteit!

Tel (0342) 42 23 24

Burg. Kuntzelaan 27-a • Postbus 134
 3770 AD Barneveld • Fax (0342) 42 25 50
www.rstzorg.nl • E-mail: info@rstzorg.nl

HONGER
in Zimbabwe
en Zuid-Afrika

Er is een groot voedseltekort in Zuidelijk Afrika.
 De kerken doen hun uiterste best om de nood
 te verlichten. Toch zijn er nog miljoenen mensen
 in levensgevaar.

Help! Giro 307447
 m.v.v. 'Honger in Zuidelijk Afrika'

DOE
 DEPUTAATSCHAP TOT HULPVERLENING
 IN BIJZONDERE NODEN DER
 GEREFORMEERDE GEMEENTEN

WEL
 Postbus 615 • 3440 AP Woerden
 Tel. 0348-489910 • Fax 0348-483721

Komt u/jij ook naar de jaarlijkse Israëldag?

DV dinsdag 30 december te Hardinxveld-Giessendam

Voor de derde maal organiseert het Deputaatschap voor Israël een landelijke Israëldag, ditmaal in Hardinxveld-Giessendam.

Programma:

- Inleiding door ds. Horvath Leventhe over de situatie van Joden in Roemenië vroeger en nu
- Interview met ds. C. Sonneveld en M.L. Dekker over de aanstaande uitzending naar Israël van laatstgenoemde
- Levensschets van de Messiasbelijdende Jood ds. C. S. Duijtsch door ds. C. Neele
- Muzikale medewerking door het kinderkoor en het gemengde koor Harpe Davids uit Hardinxveld

In de middagpauze is er een interessante boekentafel en een presentatie over de stand van zaken van het werk.

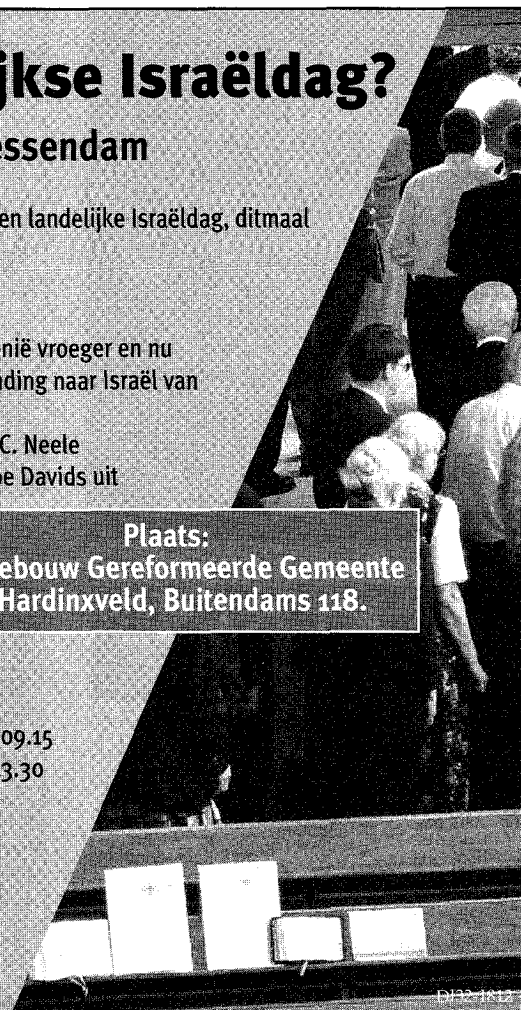
Plaats:
kerkgebouw Gereformeerde Gemeente
te Hardinxveld, Buitendams 118.

Jongeren en ouderen nodigen wij hartelijk uit voor deze boeiende dag.

De morgenbijeenkomst begint om 10.00 uur. Vanaf 09.15 uur is er koffie. De middagbijeenkomst begint om 13.30 uur. De toegang is vrij. Koffie en soep zijn gratis. Graag zelf uw lunchpakket meenemen. In beperkte mate zijn broodjes te koop.

Hartelijk welkom

DIPD 14212

'Al de groote waterstromen' deel II

Niet-ritmisch gezongen psalmen.

O.a. de psalmen 1, 21, 34, 35, 79, 108, 119, 123, Het gebed des Heeren.

OP VELER VERZOEK

Mannenkoor 'Ethan' Yerseke
o.l.v. Rijk J. Rijkse - Bram Bout, orgel

Foto: Flying Foto's, Castricum.

CD **29.95**
MC **19.95**
excl. verzendkosten

Te bestellen bij: Fam. J. de Looff (0113) 57 95 17 - Fam. A.J. Blik (0113) 57 39 59 - Fam. D.O. van der Hoeven (0113) - 50 32 97
E-mail: burgberg@zeelandnet.nl

DEZE ADVERTENTIE WORDT
MOGELIJK GEMAAKT DOOR:

MURRE-MOENS
AFWERKSYSTEMEN

Arnesteinweg 23 • 4338 PD Middelburg
T (0118) 63 70 05 • F (0118) 61 34 78
Kennedylaan 32 • 4538 AE Terneuzen
T (0115) 64 89 27 • F (0115) 64 91 27
www.murremoens.nl • info@murremoens.nl

PLAFONDS • VERLICHTING •
WANDEN • KASTEN • VLOEREN

De zegenrijke nacht

Mannenkoor 'Ethan' Yerseke
o.l.v. Rijk J. Rijkse - Bram Bout, orgel

Opgenomen in de Grote Kerk te Dordrecht.

Kerst CD/MC

CD **29.95** MC **19.95**

excl. verzendkosten

Nu al de vierde druk!

"EEN GELUKKIGE ZANGER..."

I. Hubregtse

Voor
oud en
jong

Slechts 11,50

142
pagina's!
Mooi
verzorgd,
gebonden.

Eenmaal in dienst van een rijke landheer, blijkt Frederik, de stalknecht over bijzondere muzikale begaafdheid te beschikken. Hij wordt aangenomen om de ijdele feesten op het landgoed met zijn viool en zang op te luisteren. Na zijn bekering verlangt Frederik ernaar om te heffen te zijn van zijn muzikale verplichtingen. Na Ps. 49 gezongen te hebben, gaat deze wens onverwacht in vervulling. *God neemt hem op in Zijn heerlijkheid.*

Deze historische gebeurtenis uit de tijd van de afscheiding is bij sommige ouderen nog bekend. De auteur I. Hubregtse benadrukt dat de Heere wonderlijke wegen gaat om Zijn uitverkorenen tot de zaligheid te brengen.

**BEL & BESTEL : 0113-230 340
tot 22.00 uur 's avonds!**

**Uitgeverij
'de Ramshoorn'**
Putwei 6 - Goes

Ook
verrijgbaar
bij de
boek-
handel.

Vierde druk van 'De Bedelaar stierf' nu verschenen!

3 2 0 6 6 6

Stichting China
Christelijke hulpverlening in Azië

10 jaar actief in China

Jubileumjaar (1993-2003)

Toch zijn er tot op vandaag grote delen van China waar het Evangelie nog niet is verkondigd. Onze opdracht is nog niet voltooid.

De Heere zal Zijn gemeente vergaderen 'uit alle natiën en geslachten, en volken en talen'.

Steun de lijdende kerk in China en maak uw jubileumgift over op

giro 320666

Info/secretariaat:

Kerkewijk 158 • 3904 JJ Veenendaal
tel. 0318-510320

Postbus 1150 • 3900 BD Veenendaal
Giro 320666 t.n.v. Stichting China

Te huur ruime vakantiewoning
in Zuid-Alberta, Canada,
omgeving van Lethbridge.
Prachtig gelegen, uitzicht op rivier,
prairie en Rocky Mountains,
dichtbij dorp en kerken.
Voor inlichtingen 00-1403-553-4023.
Hollands sprekend.

**CHR. BEGRAFENISONDERNEMING
G. WEGENAAR**

Regentesselaan 43 Tel.: (0318) 52 66 41
3905 GT Veenendaal Fax: (0318) 55 42 04

Begravenis Verzorging Tollenaar
Voltastraat 21, 4532 LG Terneuzen
Tel. 0115-612554 - Geen crematies

IN LIEFDEVOLLE HERINNERING...

Uw gedachten over een uniek gedenkteken geven
wij gestalte in natuursteen. Vraag naar het
fotoboek met vele voorbeelden.

Grafgedenktekens
Zandee & de Kuijper

Goes: Rotonde Ringbaan-West
Telefoon (0113) 216555

Middelburg: Arnesteinweg 40
Telefoon (0118) 612579

Zoetermeer: Argonstraat 66
Industrieterrein Lansinghage
Telefoon (079) 3615010

Email: info@grafgedenktekens.nl

W. van der Zwaag

RECENT VERSCHENEN!

TWAALF REVEILGETUIGEN

Willem Bilderdijk en zijn geestverwanten

"Rijk en overvloedig was de bedeeling des Heiligen Geestes in de jaren 1820-22, niet alleen bij ons, maar ook in andere landen. Menigmaal is mijn aandacht gevallen op die jaren als door bijzondere zegeningen, vooral geestelijke, gekenmerkt."

Deze woorden werden een halve eeuw na dato geschreven door de christenjoed Abraham Capadose. Hijzelf was van die bijzondere zegeningen het onderwerp geworden, vanwege zijn opmerkelijke bekering en overgang tot het Christendom. Hij was tevens getuige geweest van de geestelijke opwekking in het buitenland; voornamelijk tijdens zijn verblijf in Zwitserland, in de jaren 1836-1837.

Genoemde Abraham Capadose is één van de mannen van het Réveil, die -samen met nog elf anderen, waaronder Willem Bilderdijk, Isaac da Costa, Willem en Dirk van Hogendorp, Willem de Clercq en Guillaume Groen van Prinsterer- in dit boek worden behandeld. Dit geschiedt voornamelijk op grond van de door hen gevoerde onderlinge correspondentie. In een uitvoerige inleiding worden

genoemde getuigen geplaatst tegen de achtergrond van het vroeg-negentiende-eeuwse internationale Réveil. Inzonderheid het geestelijke karakter hiervan, met de hieruit voortvloeiende missionaire gedrevenheid, krijgt hierbij alle aandacht.

In een slothoofdstuk wordt in het kader van het nationale Réveil de dominante plaats van Willem Bilderdijk getekend. In deze afrondende beschouwing komt ook de hedendaagse optiek op de grote dichter en geleerde aan de orde.

Een uitvoerig literatuuroverzicht en register van persoonsnamen completeren het geheel. Geb. 520 blz.

BESTEL NU...

Zend mij per omgaande:
.....ex. TWAALF REVEILGETUIGEN à € 38,50

Naam:
Adres:
Postcode:
Woonplaats:
Tel. nr.:

U kunt deze bon in open envelop zonder postzegel zenden aan:
UITGEVERIJ/BOEKHANDEL GEBR. KOSTER
Antwoordnummer 1052, 3770 VB Barneveld

Fragmenten uit dit
boek hebben reeds
als artikel in dit blad
gestaan.

verrijgbaar bij de boekhandel

Uitgeverij Boekhandel

Gebr. Koster

Nairacstraat 17, 3771 AW Barneveld
Tel. (0342) 41 69 86

38.50

**“...Onderwijst al de volken... lerende
hen onderhouden alles wat Ik u geboden heb...”**

(Matthéüs 28 : 19)

Onderwijst...! De North American General Mission (het zendingsdeputaatschap van de Netherlands Reformed Congregations, de Noord-Amerikaanse zusterkerk van de Gereformeerde Gemeenten) verstond haar opdracht als zendingsdeputaatschap. Als essentieel onderdeel van haar zendingswerk in Loma Alta, Bolivia, werd het Colegio Reformado Cristiano verwezenlijkt. De school is belangrijk voor de zending. Op het Colegio Reformado Cristiano krijgen zo'n 215 leerlingen het noodzakelijke basis- en voortgezet onderwijs. En bovenal: ze leren er de beginselen van het christelijk geloof. Op die manier is het onderwijs een belangrijk middel om het Evangelie onder de bevolking te verspreiden.

De huidige directeur van de school, de heer F.M. van Grol, is onlangs benoemd tot kerkenwerker in het nabijgelegen Santa Cruz.

Wie zet zich in voor het christelijk onderwijs in BOLIVIA?

Wij zoeken een

Directeur (m/v)

Uw missie

Als directeur van de school geeft u inhoud aan de reformatorische identiteit en de kwaliteit van het onderwijs. U bent verantwoordelijk voor de dagelijkse leiding en de aansturing van de leerkrachten en de administratieve staf. U wordt hierin ondersteund door twee capabele Boliviaanse adjunct-directrices en het schoolbestuur.

Uw achtergrond

Het is belangrijk dat u

- zowel de verbreiding van het evangelie als de zorg voor de leerlingen als drijfveren ervaart
- ervaring hebt in basis- en/of voortgezet onderwijs
- leidinggevende capaciteiten hebt
- flexibel bent
- behoort tot een van de reformatorische kerken
- bereid bent Spaans te leren

Uw reactie

Hebt u belangstelling voor deze functie, dan nodigen we u uit een schriftelijke sollicitatie met C.V. binnen 10 dagen te sturen naar de Oikonómos foundation, t.a.v. de heer H. Smits, Postbus 231, 3880 AE Putten. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de heer Smits, tel: 0341 - 375639.

De Oikonómos foundation is een christelijke algemeen-nut instelling en participeert in projecten van maatschappelijk belang in ontwikkelingslanden. In Bolivia werkt Oikonómos samen met de North American General Mission, onder andere met betrekking tot het Colegio Reformado Cristiano.

www.oikonomos.org

Oikonómos
foundation